

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelček: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lit. 12.—
za inozemstvo pa Lit. 22.80
Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24
Rokopisi se ne vračajo
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Topniški boji v Cirenaiiki

Bombardiranje oporišč na Malto — 14 angleških letal sestreljenih

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 13. maja naslednje TIL. vojno poročilo:

V nekaterih odsekih cirenaiškega bojišča živahnih dvoboji topništva na obeh straneh. Nemški lovcii so uničili tri sovražna letala.

V teku ponovnih napadov so bila ponovno bombardirana letalska in pomorska oporišča na Malto, zlasti Ca Venezia. Lovci osi so v srditih spopadih sestrelili 11 sovražnih letal. Eno naše letalo se ni vrnilo.

Nemški prodor na polotoku Kerču

40.000 sovjetskih vojakov ujetih, 197 oklopnih voz, 598 topov, 260 letal uničenih ali zaplenjenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 13. maja. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Bitka za prodor na otini Kerča je odločena. Končala se je z uničenjem pregaženih in obkoljenih sil nasprotnika. Dosele je izgubil sovražnik nad 40.000 ujetnikov, 197 oklopnih bojnih voz, 598 topov in 260 letal. Zaplenjen ali uničen je bil nešteti drugi vojni material. Zasledovanje poraženih ostankov nasprotnika se v smeri proti Kerču nadaljuje brez odmora.

Na morju ob polotoku so potopili večeraj oddelki bojnih letal štiri manjše transportne ladje in so poškodovali večje številu ladij za obalno plobo.

Na Laponskem je izgubil nasprotnik v uspešnih obrambnih bojih nemško-finskih čet v odseku pri Louhiu od 27. aprila do 10. maja nad 11.000 padlih.

Ob obali severnega Ledenege morja in v pristanišču Murmansk so bila bojna in strmojavna letala pri napadih na ladje posebno uspešna. Uničila so tovorno ladjo s 8000 br. reg. tonami, kakor tudi manjšo ladjo za obalno plobo in poškodovala štiri večje transportne ladje in zvezne ladje deloma tako hudo, da se more računati z uničenjem nadaljnje ladijske toneže. V sodelovanju z vojno mornarico so bojna letala razen tega potopila pred Severnim rtom sovražnikovo podmornico.

V letalskih spopadih nad Malto so sestrelili nemški in italijanski lovcii, ki so bili določeni za zaščito lastnih letal, 11 angleških lovskih letal tipa Spitfire. Tri nadaljnja sovražnikova letala so bila sestreljena ob severno-afriški obali.

Pri dnevnih napadih letal na vojaške cilje ob južni obali Anglije so povzročili zadetki z bombami občutno škodo na pristaniških področjih in tovarniških napravah. Pred nizozemsko obalo in ob vzhodu v Rokavski preliv je bilo večeraj podnevi in ponoči več spopadov med nemškimi stražnimi ladjami in lahкими angleškimi pomorskimi silami. Dva sovražnikova brza čolna sta bila poškodovana z bombami, eden izmed naših čolnov se je potopil.

Uspešni napad na angleške rušilce na morju južno od Krete, ki je bil omenjen v večeršnjem poročilu vrhovnega vojnega poveljništva, je izvršil oddelki bojnih letal pod poveljstvom stotnika Helbiga, nosilca hrastovega lista. Stotnik Helbig je sam potopil z bombo enega izmed sovražnikovih rušilcev.

Prvi uspehi ofenzive

na polotoku Kerču

Z vzhodnega bojišča, 13. maja. s. (Od posebnega poročevalca agencije Stefani.) Rumunske čete so skupno z nemškimi še pred tremi dnevi začele zares mogočen napad na področju pri Kerču, na najbolj občutljivi in najbolj zanimivi točki na jugu vzhodnega bojišča. Bitka, za katero je izšla pobuda iz nemško-rumunskega poveljništva, je v teku že od prvih jutranjih ur preteklega petka. Razvija se s tolikšno srditostjo, da v polni meri nakazuje veliko strateško koristnost ciljev, ki jih zasleduje. Čeprav trenutno še ni mogoče podati nikakih večjih podrobnosti o teh bojih, ki so se v teku, je vendar mogoče objaviti, da so bili v treh dneh doseženi že zelo pomembni uspehi, ki so jih dosegle tako rumunske kakor nemške skupine. Postojanke, odkoder so te čete začele ob začetku ofenzive svoj napad, so že daleč za hrbtom istih čet, ki so že dvakrat v pretekli zimi obračunale z ogromnimi sovjetskimi silami, ki so se izkrcale v Teodoziji in Evpatoriji. Akcije čet na polotoku Kerču spremljajo in podpirajo mogočne nemške letalske skupine.

Nemški bombniki in strmojavci lete v zaporednih valovih nad sovražne cilje in bombardirajo z vidnimi učinki sovražne postojanke, sovražna zbirališča čet, skladišča gradiva in streliva, medtem ko druga letala stalno preletavajo južno področje Azovskega morja in obale Krima, da bi preprečila vsakršno zvezo sovjetskih sil z zaledjem in nova ojačenja.

Kakor je razvidno tudi iz uradnih sporočil, sta bila doslej potopljena dva sovjetska tovorna parnika z več kot 5000 tonami in 4 drugi parniki manjše toneže, medtem ko je bil velik trgovski parnik hudo poškodovan. Operacije na polotoku Kerču so že doslej dovele do pomembnih rezultatov. Več tisoč ujetnikov v teh treh dneh in številni uničeni sovjetski tanki izpričujejo ofenzivni zalet rumunskih in izkušnost nemških čet, ki so se takoj v početku te nove ofenzive uveljavile. Dejstvo je, da je bil uspeh takoj v začetku bitke na strani nemških in rumunskih sil, kar je tem pomembnejše, ker so sovjetske čete na ozkem prostoru polotoka Kerča zgradile silno močne utrbe.

K potopitvi treh angleških rušilcev

Berlin, 13. maja. d. O uspešnem napadu nemških letal na britanske rušilce južno od otoka Krete je nemško vrhovno vojni poveljništvo v torek izdalo še naslednje poročilo: k večeršnjemu uradnemu komunikatu:

Včeraj popoldne so nemška izvidniška letala v vzhodnem delu Sredozemskega morja potopila oddelke 4 britanskih rušilcev. Kmalu po 15. so nemški strmojavci tipa »JU 88« izsledili britanske rušilce, ki so pluli v zapadni smeri, in prešli v strmojavno poletu v napad. Takoj so uspešno 4 direktni bombni zadetki na enega izmed rušilcev, ki je bil tako hudo zadet, da je v nekaj minutah izgubil. Na mestu, kjer se je rušilec pogreznil, so se pojavili veliki madeži olja. Dva ostala rušilca sta spo-

stila v morje reševalne čolne, da bi pobrala preživele člane posadke potopljenega rušilca. Sledil je drugi val nemških bombnikov, ki je naletel na večje število britanskih letal, ki so krožila nad britanskimi mornariškimi edinicami. Sledili so letalski spopadi, v katerih je bilo sestreljeno britansko letalo tipa »Bristol«, ki se je goreče zrušilo v morje. Tretji napad nemških letal je nato dokončal zmago. Britanske mornariške edinice so medtem izpremenile svojo smer in ubrale pot proti jugovzhodu, da bi pobegnile. Nemška letala so sovražnika nemudoma napadla in takoj dosegla dva direktna zadetka na dva britanska rušilca.

Eden izmed trojice britanskih rušilcev je bil kmalu nato opažen, da se potaplja, dočim so letalci istočasno opazovali drugi rušilec, ko je bil že pod vodo, nakar je izginil pod morsk gladino. Četrti rušilec se je po kratkem prizadevanju, da bi pomagal zadetim ladjam, obrnil in je kmalu potem izginil. Navzlic silovitemu ognju britanskega protiletalskega orožja in navzlic zaščiti sovražnikovih lovskih letal je nemškim bombnikom strmojavcem uspelo v teku enega samega popoldneva uničiti tri britanske rušilce. Nemški strmojavci so se po izvršeni nalogi brez izgub vrnili na svoja oporišča.

Nemški odgovor na Churchilllove grožnje

Nemčija je pripravljena na vse in bo znala odgovoriti tudi na napade s kemičnimi sredstvi

Berlin, 13. maja. Anglosaška propaganda je dobila nalogo, da mora na vse mogoče načine poudariti pomen Churchilllove izjave o kemični vojni, da bi zbudila vtis kakor da je Churchillovo svarilo Nemčiji izredno resno. Ta ukaz je bil seveda takoj izvršen, toda tu in tam je kdo zašel celo v pretiravanje. Tako je eden izmed takšnih navdušenih oficijoznih tolmačev pripomnil med drugim, da angleški premier nikakor ni nameraval izvršiti s svojimi izjavami samo psihološkega pritiska na nemški narod. Ne gre zgolj za politični manevar, temveč za jasno in nedvoumno svarilo vojaškega značaja: Ako se bodo Nemci posluževali strupenih plinov proti vojakom in civilnemu prebivalstvu Sovjetske zveze, bo angleško letalstvo odvrlo na nemška mesta, v katerih obratuje vojna industrija, tone bomb, vsebujočih strupene pline.

Zanimivo je, da so v Londonu opozorili že na lastno pripravljenost uporabe kemičnih sredstev v vojni in da je na vse to takoj sledil podoben odmev v moskovskem radiu, ki je bil pohitel z izjavo, da tudi Sovjetska zveza razpolaga z mogočnim kemičnim orožjem, ki je bilo celo ustvarjeno že v romantičnih časih rdeče vojske. Zanimivo je nadalje, da so se v Londonu in Moskvi dotaknili problema kemične vojne prav tik pred velikimi ofenzivnimi operacijami, ki jih je napovedal Hitler, in v zvezi z odločno nemško-rumunsko akcijo na polotoku Kerču, ki te operacije že napoveduje.

Iz vsega tega bi se dalo zaključiti, da je sovjetsko vrhovno poveljništvo vrglo v svet znano obtožbo, ki jo je seveda takoj razširila agencija Reuter in po kateri naj bi Nemci v svojih zadnjih borbah na Krimu že uporabljali strupene pline, prav zaradi pričakovanega nevarnega strateškega in vojaškega razvoja na polotoku Krimu. Tako sta hotela London in Moskva pripisati sovražniku, kar sama nameravata storiti, če bi nobeno drugo orožje ne moglo zaustaviti nemškega napredovanja. Očitno je dala povod za to obtožbo uporaba novega mogočnega razstreliva, ki se ga poslužuje nemško topništvo v svojih operacijah, kar je hotel Churchill izkoristiti za grožnjo in svarilo Nemcem.

Na pristojnih mestih v Bernu ponovno poudarjajo, da se nemške čete doslej niso nikjer poslužile strupenih plinov. Nemčija se tudi v bodoče ne želi poslužiti tega sredstva v svoji borbi, ker za to enostavno ne čuti potrebe. V sedanjih bojih na polotoku Kerču so se nemške čete prvič poslužile samo nekega novega topniškega orožja, ki se je izkazalo kot izredno učinkovito. Ni izključeno, da je skušal Churchill v pričakovanju sovjetskih neuspehov, svoje zaveznike v naprej oprečiti in sovražniku pripisati uporabo strupenih plinov, da bi imel tako povod za začetek kemične vojne proti mestom in prebivalstvu v Nemčiji. Znana je, da je Churchill vse-

lej, kadar je Velika Britanija pripravljala kak napad, nasilje ali kršitev mednarodnih zakonov, vedno skušal skonstruirati nemško provokacijo, ki naj bi njegovo dejanje opravičila. Sedaj je ta svoj podh manevar ponovil in naslikal svetu strah kemične vojne, poslušajoč se pri tem laži nemškega izzova. Sovražna propaganda je s sadištnim veseljem zabeležila strahotne vizije, ki bi se zaveznikom odpre z uporabo strupenih plinov pri letalskih bombardiranjih Nemčije. Agencija Reuter je celo že naslikala panični strah voditeljev tretje Nemčije, ki ga dokazuje med drugim dejstvo, da še niso nemškemu narodu sporočili Churchillovega svarila.

Na vse to je zastopnik nemškega zunanjega ministrstva izjavil: Naj bodo Angličje le mirni, nemški narod je bil o vsem obveščen. Nemški narod je močnejši in boljše situiran kakor britanski. Kar pa je še važnejše, je dejstvo, da je nemško orožje boljše kakor angleško. Nemška oborožitev je mogočnejša kakor britanska. Ako bi se Churchill drznil uresničiti svojo grožnjo, bo naletel na nad vse pripravljeno Nemčijo in bo prav kmalu spoznal, kateri izmed obeh vojnih taborov bo nosil strahotnejše posledice. Po poslednjem Churchillovem govoru ni beše, s katerim bi bilo mogoče v zadostni meri označiti zločinske sovražne načrte. Nemčija sprejema Churchillovo grožnjo na znanje, toda sadiš v Londonu naj ve, da bo nemško maščevanje doseglo njega in njegov narod. (Piccolo.)

Omejevanje prehrane v Angliji

Stockholm, 13. maja. d. Iz Londona javljajo, da je britanski oskrbovalni minister lord Woolton včeraj v lordski zbornici sporočil, da bo ponovno znatno skromen jedilni list po vseh gostinah in restavracijah v Angliji. Počeniš s 1. junijem bodo smeli te vrste obrati servirati obede z največ tremi jedili. Minister Woolton je tudi potrdil, da bodo s 1. junijem maksimirane cene po gostinskih obratih in bo stal enoten obed 5 šilingov.

Ženske v ameriški protiletalski zaščiti

Lizbona, 13. maja. d. Po informacijah iz Washingtona je ameriški senat včeraj z 38 glasovi proti 27 sprejel zakon o organizaciji nekakšne ženske armade v Zedinjenih državah. Ta zakon, ki je bil deležen ostre kritike in dolgotrajnih debat v javnosti in tisku, določa osnove posebnega ženskega prostovoljskega vojaškega oddelka, ki bi štel kakih 150.000 članic. Ta ženski prostovoljski zbor naj bi se izvežbal posebno v signalni službi v okviru splošne protiletalske zaščite.

Koncentracija japonskih čet ob Indiji

Japonska ofenziva proti Indiji se pričakuje v najkrajšem času

Stockholm, 13. maja d. »Aftonbladet« javlja o skorajšnjem pričetku japonske ofenzive proti Indiji. Tokijski dopisnik lista namreč poroča, da bo koncentracija japonskih sil ob vzhodni meji Indije bržkone zaključena že v naslednjih 24 urah. Po izjavah japonskih vojaških krogov v Tokiju je treba neposredno po zaključku koncentracije japonskih sil pričakovati pričetek japonske ofenzive proti Indiji. Poročilo tokijskega dopisnika je datirano od 12. maja.

Singhaj, 13. maja d. Iz New Delhija javljajo o nenadnem odhodu Rooseveltovega poslanca polkovnika Johnsona iz Indije. V indijskem poročilu je rečeno, da je polkovnik Johnson »po nujnih zasebnih poslih« odpotoval z letalom v Washington. O ozadju nenadnega odhoda Rooseveltovega zapupnika ni bilo mogoče zvedeti nobene podrobnosti.

Singhaj, 13. maja d. Iz Bombaja v Indiji javljajo, da je tjakaj dospela posebna ameriška tehnična komisija, ki jo vodi bivši namestnik ameriškega vojnega ministra Henry Grady. Indijsko poročilo pravi, da je naloga te komisije proučiti možnost povečanja industrijske proizvodnje v Indiji, posebno proizvodnje vsakovrstnih vojnih potrebščin.

Neznana usoda vojske generala Alexandra

Bern, 13. maja s. Londonski dopisniki švicarskih listov poročajo, da v Londonu nič več ne pišejo in ne vedo, kje se prav za prav sedaj nahajajo ostanki poražene armade generala Alexandra. Nekateri trdijo, da so se zatekli v dolino Čindvina, vendar pa nihče ne govori o možnosti, da bi se te čete še upirale ali pa celo prešle v protinapade. Glede novih ojačenj so v Londonu mnenja, da so nemogoča predvsem iz zemljepisnih razlogov, zaradi česar je edino upanje, da se te čete prebijajo preko gorskih prelazov v Indijo.

Vest, da je sir Reginald Dorman Smith, ki je imenovan za guvernerja Birme, že prišel v Indijo, ne zbija nobene pozornosti, saj si nihče več ne dela utvar glede usode bengalske pokrajine. Ničesar tudi ne pričakujejo od gverilske vojne, ki jo vodijo ostanki kitajskega polka, ki je branil Taungji, smatrajo pa to gverilsko divljanje Kitajcev za dobrodošlo, v kolikor olajšuje umik britanskih čet v Indijo. (Le ultime notizie.)

Japonsko prodiranje v Junan

Curih, 13. maja. Med tem ko je prva japonska motorizirana kolona, ki je iz Birme prodrla v kitajsko pokrajino Junan, po zasedbi Bahma, Mijitkijina in zapadnega brega reke Lu, zaustavila svoje napredovanje, prodira druga kolona, ki je odšla iz Lašaja v smeri prve, bržkone z namenom, da ojači njeno moč in da nato obe skupaj prodirata proti nadaljnjim ciljem. Cangkajskovi vojaki skušajo preprečiti združitve teh dveh kolon. Vrhovno poveljništvo jih je vrlo v borbo z namenom, da bi zavrla metodično prodiranje Japoncev. Glavnina japonske kolone se sedaj bori s sovražnikom, da bi se prebila naprej, in zadaja sovražniku strahovite izgube. Smemo pričakovati, da bosta obe koloni, čim se bosta združili, prekoračili reko Lu in nadaljevali svoj pohod proti nadaljnjim kitajskim postojankam.

Da so Japonci med tem v celoti zasedli Birmo, dokazuje tudi poročilo, da se je morala birmanska vlada na ukaz Angležev umakniti v Indijo, kjer bo seveda na milost in nemilost izročena Angležem. Ni izključeno, da bo v najkrajšem času ustanovljena prava in resnična nacionalna birmanska vlada v Rangunu, sestavljena iz domačih elementov, ki so v preteklosti pokazali največje navdušenje za neodvisnost Birme. (Le ultime notizie.)

Tokio, 13. maja. d. Z bojišča v Junanu na Kitajskem javljajo, da postaja vojni plen Japoncev, ki prodirajo vzdolž birmanske ceste, od dneva do dneva večji. Velikanska je zaplenjena količina orožja in municije, ki je bila prvotno namenjena v Čungking. Med zadnjim plenom japonskih čet je tudi 15 tankov, 6 oklopnih avtomobilov, 1200 tovornih in osebnih avtomobilov, 20 lahkih strojin in veliko število pušk, ročnih granat in vsakovrstne municije.

Novi Čangkajskovi porazi

Singhaj, 13. maja. d. Iz tukajšnjih uradnih japonskih vojaških krogov se je zvedelo, da so japonske čete, ki operirajo v pokrajini Hoep ob učinkoviti podpori japonskih letal obkolile približno 10.000 čungkingških vojakov. Japonsko poročilo pravi, da pripadajo obkoljene čungkingške edinice 6., 7., 8., 9. in 10. komunistični kitajski armadi. Obkoljeni kitajski oddelki so napravili več poskusov, da bi se prebili skozi japonski obkolitveni obroč, vendar so se vsi ti kitajski napadi končali s težkimi izgubami za sovražnika. Žep, v katerem so zajete čungkingške čete, meri približno 120 km v dolžino in 80 km v širino. Japonske čete so medtem izvedle že več napadov, ki streme po popolnem uničenju obkoljenih kitajskih sil. V zvezi s postopno likvidacijo zajetega sovražnika je padlo v ja-

ponske roke doslej že mnogo vsakovrstnega vojnega materiala.

Tokio, 13. maja. Zastopnik japonskega generalnega stana je včeraj podal naslednjo izjavo o operacijah na Kitajskem:

Večji japonski oddelki, ki nadaljujejo očiščevalne operacije v južno-zapadnem Santungu, so obkolili in uničili skupino 2000 čungkingških vojakov pod vodstvom generala Čiučičija. Ti sovražni oddelki so bili uničeni v pokrajini Čansien. Na istem področju je bilo v prvih 10 dneh tega meseca zajetih nad 1.800 kitajskih vojakov. Naše oborožene sile so se istočasno polastile 2.782 pušk, 38 težkih strojin in 5 topov. Sovražnik je pustil na terenu 6.207 mrtvih. (Le ultime notizie.)

Po bitki na Koralnem morju

Singhaj, 13. maja. s. Zastopnik japonske mornarice je dal včeraj novinarjem nekaj podatkov o pomorski bitki na Koralnem morju. Dejal je, da po ugotovitvah o izgubah, ki jih je objavil japonski glavni stan, ne more biti več nobenega dvoma o hudih udarcih, prizadetih ameriškim brodom. Pripomnil je, da je le glede usode kakih 5 ali 6 sovražnih rušilcev še nekoliko negotovosti. Sovražno brodogradje je obstajalo iz dveh bojnih ladij, dveh nosilk letal, treh križark, izmed katerih sta bili dve po 10.000 ton, ter iz 6 ali 8 rušilcev. Skoro vse te sovražne edinice so končale na dnu morja. Zastopnik je zaključil svoje izjave s pripombo, da bodo v ostalem v kratkem objavljene slike, ki jasno kažejo dosežene uspehe japonskih pomorskih sil.

Singhaj, 13. maja. d. Prvotno optimistično razpoloženje, ki je vladalo v Avstraliji po prvih vesteh o poteku bitke na Koralnem morju, kjer naj bi bile zavezniške pomorske sile dosegle uspehe proti japonskim pomorskimi in letalskim silam, se počasi umika pesimističnemu razpoloženju, ker s strani zaveznikov še zmerom ni bil objavljen končni rezultat o zavezniških izgubah v tej borbi. Tako je radijska postaja v Sydneyu ponovno posvarila avstralsko javnost, naj se ne vda pretrzanemu optimizmu glede izida bitke na Koralnem morju, kakor ga je zbudilo začetno poročanje avstralskih listov. Sydneyse radijsko poročilo pravi, da so anglo-ameriške pomorske sile v bitki na Koralnem morju uničile samo majhne japonske mornariške edinice, ne pa velikega japonskega vojnega brodogradja. Poročilo pravi, da bodo japonske sile nedvomno tudi v bodoče še lahko izkoristile svoje prednostno stališče na Pacifiku, kar bo tudi v bodoče pomenilo za Avstralijo nevarnost invazije.

Mikadove čestitke admiralu Jamamoti

Tokio, 13. maja. (Domei.) Japonski cesar je v torek naslovil na japonsko vojno mornarico posebno poslanico, v kateri čestita častnikom in moštvo japonskih mornariških letalskih sil k sijajnim uspehom, ki so jih dosegli v pomorski bitki na Koralnem morju. Cesarjeva poslanica je naslovljena na admiralu Jamamoti, ki je v tej bitki vodil operacije kot šef japonskih pomorskih in letalskih sil.

Povečanje japonskega trgovskega brodogradja

Toko, 13. maja. (Domei.) V torek zjutraj se je japonska vlada sestala k seji, na kateri je med drugim odobril načrt, izdelan v vladnem načrtnem uradu, ki določa znatno povečanje proizvodnje v japonskem ladjedelništvu. Načrt določa gradnjo cele vrste vsakovrstnih trgovskih ladij, ki se bodo gradile v zasebnih japonskih ladjedelnicah, toda pod nadzorstvom japonskega prometnega ministrstva. Te ladje se bodo prodajale brodolastnikom po po tonazi in vrsti ladij določenih, toda zelo nizkih cenah. Ladjedelnice bodo imele pri prodaji ladij zaradi podpoprečnih cen seveda finančne izgube, ki pa jih bo krila vlada, ker bo le na ta način mogoče naglo povečati japonsko trgovsko brodogradje. Finančna bremena bo vlada nosila na ta način, da bo najela posojilo poldruge milijarde jenov, ki se bo porabilo samo za kritje razlike med resničnimi stroški gradnje ladij in cenami, za katere so bile ladje prodane brodolastnikom. Načrt, ki ga je včeraj odobrila vlada, bo predložen 27. maja parlamentu v končno odobritev.

Hitlerjeva čestitka Vangčingveju

Berlin, 13. maja. d. O priliki rojstnega dneva predsednika nacionalne kitajske vlade v Nankingu je Hitler poslal šefu kitajske vlade pozdravno brzojavko, v kateri mu čestita k prazniku.

Sestanek mednarodne filmske zbornice

Rim, 13. maja. d. V Firenzi se je pričelo zborovanje Mednarodne filmske zbornice, na katero so poslane svoje zastopnike Italija, Nemčija, Španija, Švedska, Norveška, Rumunija, Danska, Finska, Nizozemska, Belgija, Češkomoravski protektorat, Bolgarija, Hrvatska in Madžarska.

Turška prizadevanja za ohranitev nevtralnosti

„Pester Lloyd“ o položaju Turčije v sedanji fazi vojne

Budimpešta, 13. maja. Posebni poročevalac madžarskega oficijoznega glasila »Pester Lloyd« v Carigradu objavlja o položaju Turčije v sedanji fazi vojne naslednje zanimive podrobnosti:

Razumljivo je, da si skušajo biti v sovravnem taboru na jasnem glede smeri bližnjih nemških udarcev, tem bolj, ker uradna poročila iz Berlina mnogo govore o presenečenjih, ki so bila tudi do sedaj tako značilna za vse nemške vojne podvige.

Ne glede na vsa ta ugibanja je izven dvoma, da bo glavna teža usodne splošne odločitve v tem letu pritiskala na največjega celinskega sovražnika nove Evrope, na Sovjetsko zvezo. Izven dvoma je, da nas le nekaj tednov loči od začetka velikega dvoboja, ki se bo začel proti koncu maja ali v začetku junija.

Sprečo tega se zdi samo po sebi umevno, da bo bližnji nemški sunek proti Kavkazu močno pretresel tudi vse varnostni sistem Bliznjega vzhoda. Zato je Turčija zopet v ospredju zanimanja.

Turčija se je do sedaj skozi vse faze vojne srečno prebila, odločno vztrajajoč na svojem dosedanjem stališču nevtralnosti v vojno za interese drugih. Gotovo je, da je bila turška politika dovolj spretna, da je mogla državi zagotoviti mir. Pri tem seveda niso bile brez pomena sedanje oblike tega prizadevanja. Dovolj je, ako opozorimo na dva značilna primera turškega zavarovanja, ko se je vojna bližala turškim mejam: na bolgarsko-turško izjavo o nenapadanj dno 17. februarja l. 1941, ki je tvorila diplomatsko osnovo za naglo osveženje osnoga orožja v balkanski vojni, ki se je začela nekaj tednov nato; na nemško-turško prijateljsko pogodbo z dne 18. junija l. 1941, kateri je samo čez nekaj dni sledila nemška ofenziva proti Rusiji z dne 22. junija istega leta. Tako vidimo, da je tudi v tem drugem razdobju nemške vojne na jugovzhodu in vzhodu pomenil nemško-turški sporazum za Nemčijo dragoceno vojaško in gospodarsko zavarovanje boja.

Se vedno in še v večji meri kakor doslej pa se ob robu turškega državnega ozemlja in na interesnem področju turške države pripravljajo velike vojaške operacije. Gotovo ni preuranjeno trditi, da smemo tudi to pot, ob začetku tretjega razdobja vojnih operacij, ki obeta biti še hujše in resnejše kakor oba dosedanja, pričakovati neposredno reakcijo ali manifestacijo iz Ankare. Bolgarsko-turška izjava in nemško-turška prijateljska pogodba sta pomenili za svet presenečenje, za turške državnike pa sta predstavljali samo nujno posledico premočrtne zunanje politike. Nastali nista pod nikakim diplomatskim ali vojaškim pritiskom, kajti znano je, da takšna sredstva pri Turkih ne vodijo do uspeha, kakor je to spoznal Stalin jeseni l. 1939, ko je Saradzoglu zapustil Moskvo in v nasprotju z ruskimi željami sklenil tedaj zavezniško pogodbo z Anglijo in Francijo. Dejstvo je,

da se turško-sovjetski odnosi odločajo ne več prav zboljšali. Lahko rečemo, da tvorijo ugibanja o bližnjih dogodkih predmet trenutnih diplomatskih stikov in posvetovanj turške vlade. Bližnji dogodki gotovo ne bodo našli turškega državnega vodstva ne pripravljenega, v kolikor ni po diplomatski poti celo neposredno udeleženo pri pripravi teh dogodkov. Generalni tajnik v turškem zunanjem ministrstvu Numan Menemzogli je pred dnevi na neki informativni konferenci s turškimi novinarji, ki so se je udeležili tudi predsednik vlade, zunanji in trgovinski minister, značilno govoril: »Veliki temeljni črti vladne politike glede na dogodke, ki so že v razvoju in ki bodo v kratkem sledili. Vsekakor ni brez pomena, da je ta turški državnik govoril na tej konferenci o dosedanjih temeljnih črti turške zunanje politike tudi glede na bližnje dogodke, o katerih se mnogo ugiba.

Temeljna poteza turške zunanje politike, pri kateri ankarska vlada uspešno vztraja, je bila in je še vedno ohranitev mira. Le v skladu s temi težnjami je moglo pričakovati nadaljnje zadržanje Turčije glede na dogodke, ki jih bo prinesla bližnja pomladanska ofenziva. Morda bi turško mirujočn politiko lahko še natančneje takole označili: Turška zemlja ne sme postati vojno področje, turške pogodbe pa bodo ostale dobesedno in veljavne, a turški vojak se bo boril samo za obrambo svoje domovine. Seveda je v tem okviru za turško vlado končno dovolj možnosti prožne politike v vseh zunanje-političnih odločitvah ki so važne ali odločilne za sedanji ali nadaljnji potek vojne. Kakšne bi mogle biti te odločitve, bi se dalo sklepati po nekaterih znakih. Tako se zdi, da je turška izbira med Turčijo in Sovjetsko zvezo načelno padla že 22. junija lanskega leta. Odnosi med Ankaro in Moskvo se od tedaj niso zboljšali. Proces v Ankari je medsebojno nezupanje še povečal, zlasti po izpadih sovjetskega lista na turški naslov. Zdi se torej izven dvoma, da gleda ankarska vlada z jasnim pogledom in odločnimi sklepi bližnjim dogodkom nasproti, kakor je to storila tudi v preteklosti. (Pester Lloyd.)

Poslanik Riccardi v avdienci pri kralju Borisu

Sofija, 13. maja. S. Včeraj popoldne je kralj Boris sprejel v avdienci italijanskega poslanika Riccardija, s katerim je imel dolg in priskrben razgovor. Poslanik Riccardi je nato obiskal sofijsko okoliščino, staro znamenito cerkev v Bojani in katedralo Aleksandra Nevskega.

Sofijski listi poudarjajo v svojih komentarjih o obisku fašističnega poslanika svoje zadovoljstvo nad vedno bolj intimnim razvojem političnih, gospodarskih in kulturnih odnosov med Italijo in Bolgarijo.

Hitler kot vojskovodja

Ob drugi obletnici bojev na zapadnem bojišču so nemški listi opozorili na zmagovalne pohode nemških oboževalnih sil in na genijalnost Hitlerjevih strateških načrtov. »Völkischer Beobachter« je objavil v zvezi s tem izredno zanimiv članek, ki ga agencija »Dienst aus Deutschland« označuje kot najbolj polklican komentar k nekaterim novjšim Hitlerjevim vojaškim izjavam. Članek je spisal šef zgodovinskega urada v nemškem vrhovnem poveljstvu polkovnik generalnega štaba Walter Scherf. Pisec piše med drugim:

Dne 2. avgusta l. 1934 je Hitler, ko je prevzel oblast državnega poglavarja, prevzel tudi vrhovno poveljstvo nemških oboževalnih sil in je s tem izvršil po ustavi določeno dejanje. Nihče ni mogel tedaj slutiti, kakšen vpliv bo izvrševal na tem področju, ki je po tradiciji prihranjeno samo vojakom, toda Hitler ni nikdar prevzel nobene funkcije samo po imenu. Dobro je vedel, da ne bo mogel izvršiti svojih nalog, ako se bo omejil samo na politično področje. V začetku je med njim in oboževalnimi silami še vmesni organ, vojno ministrstvo, ki je delalo po svojih smernicah in dejansko izvrševalno oblast, ko pa so se nevarnosti za Nemčijo povečale, je Hitler videl potrebo, da mora imeti neposredno večji vpliv na oboževalne sile in da mora zato njihov ustroj in učinkovitost prilagoditi svojim političnim načrtom. Njegova odločitev izza februarja l. 1938., da prevzame osebno poveljstvo nad oboževalnimi silami, je bila potemtakem nezgledna in ni izvršila iz kakšne ambicije, temveč iz zavesti lastnega poslanstva in lastne odgovornosti. Samo nekateri so mogli tedaj te zveze in povezanosti prav razumeti. Javno mnenje je tedaj še malo vedelo o vsem, kar je Hitler že storil za ojačanje vojske.

Ko je 20. aprila l. 1939 maršal Reichenau označil Hitlerja kot »ministra, vojaka tretje Nemčije«, poudarjajoč, da posebej na idealen način državnika in vojskovodjo, ki je vzbudilo presenečenje. Nihče ni bil mogel Hitlerju nikdar očitati kot državniku. Njegovi politični uspehi so govorili jasno. Drugače pa se je zdelo glede njegove kariere od vojaka do vojskovodje. To je bilo v nasprotju z vsemi tradicijami in načeli in ni bilo za vsakogar razumljivo.

Zmaga v vojni, ki je izbruhnila, pa so to miselnost polagoma spremenile. Ko je maršal Göring 20. maja l. 1940 govoril o vojaškem položaju in je opozoril na genijalno strategijo Hitlerja, so njegove besede naletele na navdušen odmev, vendar pa so bili tudi tedaj še skeptiki, ki so govorili o bizantizizmu celo tedaj, ko so nemški listi sredi zmagovalne vojne, proslavljajoč rojstni dan Hitlerja, poveljevali v njem tudi vojskovodjo. Niti ogromni uspehi v vojni na vzhodu niso povsem potisnili v ozadje skeptičnih pripomb, zlasti pri voditeljih, ki so si po tradiciji ustvarili fikсне ideje o vojevanju in zato niso še mogli verjeti v personificirani pojav Adolfa Hitlerja kot vojskovodje. Vsi ti skeptiki so bili še vedno pripravljeni priznati Hitlerju samo sposobnost osredotočenosti vseh narodnih sil za vodstvo vojne, toda vojskovodja je po njih mnenju nekaj čisto drugega. Nanje je morda vplivalo tudi dejstvo, da v zgodovini ni primerov, da bi načrte velikih bitk izdelali državnik, temveč možje kakor n. pr. Hindenburg, Moltke, Ludendorff, ki so prišli v zgodovino kot pravi vojskovodje, čeprav

niso bili šefi generalnega štaba. Vsem tem ljudem se je skratka zdelo nemogoče, da bi si nekdo pridobil strateško sposobnost brez dolgoletnega sistematskega dela in studija v generalnem štabu.

Kdor pa je imel srečo videti Hitlerja pri delu na vojaškem področju, prav dobro ve, da je njegova vzgoja tudi na tem področju izven razprave.

Njegov genij odločilno in radikalno vpliva na načrte različnih vojen, bodisi v organizacijskem kakor tudi v taktično operativnem smislu, tik pred izvršitvijo. Res je sicer, da stoji Hitlerju ob strani sposobni generali, ki jim sovrážnik ne more postaviti nasproti nobenega enakega. Sam Hitler jih je javno večkrat pohvalil. Vendar so trenutki, ko se je treba odločiti za nagle sklepe, ki zahtevajo tehnično sposobnost in ki jih ni mogoče prepustiti drugim. Tedaj se izkaže oseba vojskovodje. Tak primer se je pripetil decembra lanskega leta, ko je pregledal nastopila ruska zima, ki je zalotila nemške čete pred Moskvjo in ustvarila za nas izredno kritičen položaj. Stalin je tedaj brez ozira na žrtve in izkoriščajoč prednosti zime poslal svoje hordve v boj proti nemškim bojnim črtam. Večkrat je nastalo vprašanje, ali se bodo mogle naše čete uspešno upirati proti tem sovražnim izpadom, izvršenim tu in tam na ogromnem bojišču. Ali ne bi bilo morda bolje umakniti se in skrajšati na ta način tudi prometne zveze za dobave. Vizija Napoleonove usode l. 1812. se je pojavljala kot strašilo, ki je paraliziralo poveljstva čet.

Tedaj je Hitler prevzel vajeti poveljstva v svoje roke še bolj odločno kakor prej. Nihče ga ni videl tako odločnega kakor one dni, nikdar ni bil njegov duh tako delaven kakor tedaj. Boj na nož in odpor do skrajnih mej možnosti, je bilo njegovo povelje. Mobilizacija vseh mogočih virov je bilo vprašanje, s katerim se je pečal dan in noč. Čim si je ustvaril jasno sliko o položaju, je takoj mislil na to, kako bi zlomil voljo sovražnika. Zavedal se je žrtve svojih čet, vedel pa je tudi, da bo mogel svojim vojakom prihraniti katastrofo samo, ako bo njegova volja izvedena brez ugovorov. Uspeh je pokazal, da je imel prav. Poudarjajoč, da bo prestal zimsko kampanjo samo on, ki bo imel trdnješe živce, in s tem mislil le na nevarnost in smrtonosen umik, ki ga je bilo treba preprečiti, temveč tudi na obnovu operacij v tem letu. (Popolo di Trieste.)

Zaplemba premoženja gospe Lupescu

Bukarešta, 13. maja. d. Apelacijsko sodišče v Bukarešti je obsodilo brata ge. Elene Lupescu, Konstantina Lupescuja, da mora državi vrniti več milijonov lejev, ki jih je prejel od svoje sestre. Kot tožilec je pred sodiščem nastopil rumunski min. predsednik general Antonescu kot zastopnik rumunske države. Obtožba je bila izrečena na osnovi lani uveljavljenih zakonov, s katerimi je bilo vse premoženje ge. Elene Lupescu zaseženo v korist rumunske države.

Rekvizicije v Kanadi

Stockholm, 13. maja. s. »Evening Standard« je objavil vest iz Montreala, da namerava kanadska vlada v najkrajšem času rekvirirati polovico motornih vozil, ki so sedaj v prometu in jih preurediti za vojaško prevozno službo.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino

in Poveljnik XI. Armadnega Zbora

glede na Razglas z dne 24. aprila 1942-XX

dajeta na znanje:

Sedmega t. m. je nekaj komunistov ugrabilo v kraju Veliki Kal neko slovensko ženo, katere je bila pozneje najdena ubita. Zvečer 10. maja t. l. so ubili drugi teroristi v bližini Jablan z revolverskimi strelci nekoga Slovenca, ki se je branil, da bi jim pomagal.

Ker je potekel določeni čas, ne da bi se našli povzročitelji zgoraj omenjenih zločinov, je bila v smislu določil Razglasa z dne 24. aprila t. l. odredjena ustrelitev 2 oseb, ki so zanesljivo krive terorističnega in komunističnega udejstvovanja.

Ustreljeni sta bili danes ob 6.30 ur.

Ljubljana, dne 13. maja 1942-XX.

General Poveljnik Visoki komisar XI. Armadnega zbora za Ljublj. pokrajino

Mario Roberti Emilio Grazioli

Nagrada za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Jožetu in Mariji Penca iz Gornjega Vrhopolja št. 26. občina St. Jernej, ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

Poset v dijaških domovih

Zaupnik vseučiliške organizacije v Ljubljani je kot poslanec Visokega komisarja za nadzorstvo nad dijaškimi domovi v Ljubljani posetil pretekle dni Jegličev akademski dom, Dom visokošolske in Akademski kolegij. Po sprejemu, ki so mu ga priredili predsedniki upravnih odborov, si je ogledal sobe, določene za bivanje dijakov, higijensko-zdravstvene naprave, učne dvorane in jedilnice. Po vsakem posetu je izrazil ravnateljem domov, ki dajejo vseučiliškim dijakom v Ljubljani gostoljubno streho in zasluženo pomoč, svoje zadovoljstvo in zagotovil, da se bo pri italijanskih oblastvih zavezal za to, da se še poveča njih pomožno delo v korist manj imovitim vseučiliščnikom.

Seja upravnega sveta Akademskega doma

Dne 12. t. m. je zaupnik ljubljanske vseučiliške organizacije prisostvoval seji upravnega sveta zadrage Akademski dom, ki se je vršila pod predsedstvom prof. Josipa Ovseneka na Miklošičevi c. št. 5.

Upravni svet se je spomnil pokojnega profesorja Tomca in dijaka Franca Zupca, ki je bil dijaško umorjen dne 16. marca, ter prejel nato k razpravi o raznih denarnih vprašanjih, ki se tičejo poslovanja dijaškega doma, kjer prebiva brezplačno 19 vseučiliščnikov raznih fakultet, izbranih med najprirednejšimi in najpotrebnejšimi.

Predsednik upravnega sveta je pozval zaupnika ljubljanske vseučiliške organizacije, naj sporoči njegov pozdrav in pozdrav drugih članov uprave Visokemu komisarju in Zveznemu tajniku. Nato je orisal naloge in smotre, ki si jih je zadruga postavila v korist dijakov ter prosil, naj se vseučiliška organizacija zanjima, da bo akademski dom v položaju, da lahko častno vrši svoje dobrodelno pomožno delovanje. Odposlanec je zagotovil, upravni svet svoje vsestranske podpore na Visokem komisarjatu v svrhu takojšnje rešitve omenjenih predlogov.

Opozorilo glede duplikatov živilskih nakaznic

Po odredbi Visokega Komisarja se sme izdati duplikat živilske nakaznice samo, če isto uniči višja sila (n. pr. požar) in to ugotovi oblast ob priliki nesreče.

Prošnje za izdajo duplikata se v nobenem slučaju ne sme poslati na Prevod naravnost, temveč le preko pristojnega občinskega preskrbovalnega urada.

Vojna na morju

Berlin, 13. maja. d. S. pristojne nemške vojaške strani objavljajo, da so v zasledovanju sovražniških oskrbovalnih ladij osne podmornice prodrele v reko Sv. Lawrence v Kanadi, kjer so potopile 6000-tonski ameriški parnik, namenjen v Montreal s tovarom jute.

Nadalje javljajo, da sta trgovski ladji, ki sta bili z ameriške strani označeni kot potopljene ob vzhodni ameriški obali, ameriški 9000-tonska tovarna ladja in 5000-tonski norveški parnik, ki je plul pod ameriški zastavo.

Berlin, 13. maja. d. S. pristojnega mesta javljajo, da je bil ob vzhodni obali Zedinjenih držav torpediran in potopljen nizozemski trgovski parnik s 4800 tonami, ki je od vstopa Zedinjenih držav v vojno plul pod ameriško zastavo. Nekaj preživelih članov posadke se je rešilo v neko lukno na ameriški obali.

Buenos Aires, 13. maja. s. Mornariško ministrstvo Zedinjenih držav objavlja, da sta bili na Atlantiku torpedirani norveška ladja srednje tonaže in panamska ladja večje tonaže.

Berlin, 13. maja. d. S. pristojne nemške vojaške strani objavljajo, da je sovražnik od pričetka sedanje vojne pa do zadnje nedelje v sestavi svojega trgovskega brodogra izgubil že 3.5 milijona br. reg. ton petrolejskih ladij, ki so jih uničile deloma nemške podmornice, deloma pa nemško letalstvo. Od pričetka operacij nemških podmornic proti ameriškim obalam, namreč od srede januarja dalje, je bilo samo na tamkajšnjem vojnem področju potopljenih 105 petrolejskih ladij s skupaj 854.100 br. reg. tonami.

Stockholm, 13. maja. d. Iz Göteborga javljajo, da so se tamkaj izkrkali trije člani posadke švedskega trgovskega parnika »Ruth« (5970 ton), ki so ga napadli in potopili britanska letala, ko je plul s tovarom premoga iz Rotterdam proti Göteborgu.

Obnovite naročnino!

Gospodarstvo

Tipizirano tekstilno blago

Na nedavnem zasedanju korporacije za oblačilno stroko je bil, kakor poročajo iz Rima, sprejet sklep, po katerem se spričo sedanje proizvodnje in potrošnje tekstilnega blaga in glede na izvajanja pristojnih organov smatra za umestno, da se tekstilna proizvodnja v čim krajšem času v celoti standardizira. Pristojni korporativni organi so bili pozvani, naj v sodelovanju ponovno preizkusijo kakovost standardnih izdelkov, ker je treba potrošnikom nuditi samo tako tekstilno blago, ki je trpežno in se ob enem prodaja po primerni ceni. Le s kakovostnim blagom je mogoče izogniti se deklariranju standardnih tekstilnih izdelkov. Prav tako je treba najti še nadalje možnosti za znižanje produkcijskih stroškov in za boljše izkoriščanje razpoložljivih obratov in delovnih moči. Verjetno je, da bo na podlagi gornjega sklepa korporacije za oblačilno stroko prišlo do združitve posameznih obratov, ker ni v skladu s potrebo štednje, da bi bili zaposleni vsi obrati in ti le deloma. Proizvodnjo bo pač treba koncentrirati v tehnično bolj sposobnih obratih. Sicer pa je po gornjem sklepu nameravano nadaljnje zboljšanje kakovosti standardnih tekstilnih izdelkov. Enaki ukrepi so predvideni tudi na področju čevlarske industrije.

Istosčno poročajo, da so bile izdane načelne odredbe glede enotnih maksimalnih pribitkov v tekstilni trgovini. Te odredbe strogo ločijo veletrgovine od detajlne trgovine. Maksimalni pribitek v detajlne trgovini so različno določeni za tkanine, perilo, pletenino in nogavice (razen svilenih) in posebej za ostalo tekstilno blago. Za blago prve skupine so določeni manjši pribitki v krajih, ki imajo manj kakor 40.000 prebivalcev, in višji za ostale kraje. Pri mešanih bombažnih tkaninah znaša n. pr. ta pribitek 35 o. 45%, pri mešanih volnenih tkaninah in telesnem perilu 41 o. 51%, pri pleteninah 31.5 o. 41% itd. Pri ostalem tekstilnem blagu so določeni trije različni pribitki, in sicer najnižji pribitek v krajih do 10.000 prebivalcev, srednji pribitek za mesta od 10.000 do 100.000 prebivalcev in višji pribitek za velemešta. Tako smemo znašati pribitki pri moških konfekcijskih znašati največ 45, 60 o. 70%, pri ostalih oblačilnih predmetih pa 40, 50 o. 55%. V teh pribitkih so vpštevani vsi stroški maloprodajalca.

Maksimalne cene za vino

Včeraj smo objavili vsebino uredbe Visokega komisarja o maksimalnih cenah za vino, ki predvideva maksimalne cene za posamezne vrste navadnih in specialnih vin in pribitke v gostinskih obratih.

Za navadno vino, ki se prodaja iz sodov, znaša v Ljubljani osnovna cena, v kateri so vpšteване vse javne davščine, 6.50 lire za liter. K tej ceni smejo gostinski obrati IV. kategorije pribiti 50%, tako da znaša cena 9.75 lire za liter, v gostinskih obratih III. kategorije znaša pri pribitku 60% cena 10.40 lire, v gostinskih obratih II. kategorije pri pribitku 80% 11.70 lire, v gostinskih obratih I. kategorije s pribitkom 90% pa 12.35 lire. Če vsebuje tako navadno vino več kot 10% alkoholnih stopenj, znaša pribitek na osnovno ceno 0.25 lire za vsako alkoholno stopnjo, tako da znaša prodajna cena takega navadnega vina, ki ima 11 stopenj alkohola, v obratih IV. kategorije 10.09 lire, v obratih III. kategorije 10.80 lire, v obratih II. kategorije 12.15 lire in v obratih I. kategorije 12.83 lire.

Med specialna vina tretje vrste sta uvrščena sortni cvček in domača črnina. Osnovna cena tega vina pri prodaji iz sodov znaša v Ljubljani 7.20 lire za liter. S pribitkom gostinskega obrata na znaša cena v gostinskem obratu IV. kategorije 10.80 lire, v obratu III. kategorije 11.52 lire, II. kategorije 12.86 lire, I. kategorije 13.65 lire in v obratih kategorije ekstra 15.84.

Med vina II. vrste je od domačih vin uvrščena modra frankinja, ki stane s pribitkom v obratu IV. kategorije 12.08 lire, III. kategorije 12.88 lire, II. kategorije 14.49 lire, I. kategorije 15.30 lire in kategorije ekstra 17.71 lire.

Med vina I. vrste spadajo od domačih vin traminec, silvanec, rizling, rdeči burgundec, kabernet in portugalka. Osnovna cena za ta vina znaša v Ljubljani 8.90 lire, maksimalna prodajna cena v gostinskih obratih IV. kategorije pa znaša 13.35 lire, v obratih III. kategorije 14.24 lire, II. kategorije 16.02 lire, I. kategorije 16.91 lire in kategorije ekstra 19.78 lire.

V vrsto vin ekstra s osnovno ceno 9.50 lire pa so končno uvrščeni beli burgundec, rulandec in rdeči rizling domače proizvodnje, tako vino ekstra stane v gostinskih obratih IV. kategorije 14.25 lire, v obratih III. kategorije 15.20 lire, II. kategorije 17.10 lire, I. kategorije 18.05 lire in kategorije ekstra 20.90 lire.

Gospodarske vesti

— Uspeh akcije proti spekulacijam z delnicami. Kakor je znano, so bili zaradi spekulacij z delnicami na italijanskih borzah lani v jeseni izdati ukrepi z namenom, da se prepreči spekulativni nakupi delnic in da se tečaj delnic, ki so prekomerno narasli, zopet potisnejo nazaj. Med temi ukrepi je bila zlasti sprememba navadnih delnic v imenske delnice in uvedba posebnega davka na tečajne dobičke pri delnicah. Kakor smo že poročali, je bil 3. t. m. na predlog Duceja sprejet v ministrskem svetu zakonski dekret, po katerem so izredni dobički, ki izvirajo iz sedanjega vojnega stanja, vezani in jih morajo podjetja vložiti v posebne 3% državne obveznice, ki se glasijo na ime in se ne morejo prodati. V zvezi z uspešno emisijo blaginjskih bonov ta ukrep ne daje samo jamstva za rešitev vojnih finančnih nalog, temveč ima tudi namen, absorbirati znatna sredstva, ki danes iščejo na denarnem in kapitalnem trgu naložb in motijo normalno kroženje kapitala. Italijanske borze so tudi v tem smislu reagirale in danes se lahko reče, da je nezdavno dviganje tečajev delnic ne samo ustavljeno, temveč so tečaj zopet potisnjeni nazaj na normalno višino. Indeks tečajev delnic na milanski borzi, ki se je v jeseni lanskega leta pred uvedbo imenskih delnic povzpela na 450, je do 1. maja nazadovl na 330, po objavi sklepev ministrskega sveta z dne 3. t. m. pa je na-

dalje popustil na 312. Te številke kažejo, da so z uspešnimi ukrepi odstranjene nezdruze razmere, ki so se lani pojavile na tržišču z delnicami.

— Opozorilo glede duplikatov živilskih nakaznic. Po odredbi Visokega komisarja se sme izdati duplikat živilske nakaznice samo, če nakaznico uniči višja sila (na primer požar) in to ugotovi oblast ob priliki nesreče. Prošnje za izdajo duplikata se v nobenem primeru ne sme poslati na Prevod, naravnost, temveč le preko pristojnega občinskega preskrbovalnega urada.

— Trdo delo kmetov. Institut za rouchevanje kmetijskih obratov, ki je priključen univerzi v Göttingenu v Nemčiji, je objavil rezultate ugotovitev glede storitve in zaposlenosti kmetov. Na podlagi dnevnih vpisov pri večjem številu kmetijskih družin o zaposlitvi pri posameznih delih v času od 1. maja do 1. novembra lanskega leta je institut ugotovil, da je znašala v tem času povprečna tedenska zaposlitev kmeta skupaj z odraslimi člani rodbine 78.8 ur na teden, pri čemer odpade povprečno na kmeta samega 80.5 ure, na kmetico 81.9 ure in na družinske člane 76.3 ure. Posamezni kmetje so imeli zabeleženega tedenskega dela tudi 90 in več ur, to je 13 do 14 ur na dan. V času spravljanja letne pa je bilo zabeleženo, da so kmetje delali tudi po 100 ur na teden. Pri majhnih in srednjih kmetih so tudi žene v znatnem obsegu zaposlene pri poljskih delih, na katere odpade 27.5% celotne zaposlitve, 23.5 pa odpade na delo v hlevu, tako da je kmetica povprečno le do polovice zaposlena pri delu v hiši in v vrtu.

— Švicarska zunanja trgovina. Po uradni statistiki je znašal letos v I. četrtletju švicarski uvoz 461 milijonov frankov (prejšnje leto 447), izvoz pa 353 milijonov frankov (326). Vrednost uvoza kakor tudi izvoza se je dvignila za 8 o. 3%. O spremembah zunanje trgovine pa nam te številke ne kažejo prave slike, ker so se v primeri z lanskim letom cene znatno dvignile, tako pri izvozu in uvozu. Švicarski listi poudarjajo, da je znašal v prvem četrtletju uvoz le 83.580 vagonov nasproti 122.400, 209.465 in 170.265 vagonom v istem četrtletju prejšnjih treh let. Izvoz pa je nazadovl na 8640 vagonov nasproti 15.035, 11.350 in 15.600 vagonom v istem razdobju prejšnjih treh let. Uvoz se je torej po količini nasproti lanskemu letu zmanjšal za 32%, izvoz pa za 42.5%. Letos je bila trgovinska bilanca v prvem četrtletju pasivna za 108 milijonov frankov nasproti 121 milijonov v prejšnjem letu in 283 milijonov v prvem četrtletju 1940, ko je uvoz surovin na zalogo izredno narasel, v prvem četrtletju 1939 pa je znašala pasivnost le 69 milijonov frankov.

— Komunalne obveznice bivše dežele Kranjske. V Nemčiji, zlasti na Dunaju so se v prometu 4 in pol % komunalne obveznice bivše dežele Kranjske, ki notirajo tudi na dunajski borzi. Sedaj objavljajo nemški listi obvestilo Hipotekarne banke jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani, da so bile te obveznice odpovedane za 1. junij 1941. Obračunski tečaj pri vnovčenju znaša 100 kron = 25 din = 9.50 lire = 1.25 marke. Se preostale obveznice v Nemčiji bodo denarni zavodi poslali Hipotekarni banki v Ljubljano, nakar bo ustrežajoči znesek nakazan preko nemško-italijanskega klirirga. Notiranje teh obveznic na dunajski borzi je bilo ustavljeno.

— Naloge dunajskega finančnega trga v jugovzhodni Evropi. Pred dnevi smo poročali, da je nemška državna finančna družba VIAG oistopila zavodu Deutsche Bank del svojega paketa delnic dunajskega zavoda Kreditanstalt-Bankverein, tako da ima sedaj Deutsche Bank 51% delnic dunajskega zavoda, finančna družba VIAG pa 26%, vendar bo to preostalo udeležbo odstopila primernim osebam avstrijskega gospodarstva. V tej zvezi poročajo nadalje z Dunaja, da so bile izvedene še druge pomembne transakcije. Tako je zavod Deutsche Bank odstopil zavodu Kreditanstalt-Bankverein manjšinsko udeležbo pri Kreditni banki v Sofiji in pri rumunskem zavodu Banca Commerciala Romana v Bukarešti. Pri teh dveh zavodih ima zavod Deutsche Bank še vedno večino, dunajski zavod Kreditanstalt-Bankverein pa ima sedaj z nakupom manjšinskega paketa močno bančno zvezo v dveh balkanskih državah. Nadalje poročajo, da bo zavod Deutsche Bank odstopil dunajskemu zavodu tudi del svoje udeležbe pri Češki Union banki, tako da bo okrepjena finančna pozicija dunajskega zavoda v srednji in jugovzhodni Evropi. V Srbiji in Hrvaški ima, kakor znano, dunajski zavod že od prej udeležbo pri Bančnem društvu v Beogradu in Bančnem društvu za Hrvatsko v Zagrebu.

— Združitev v bolgarskem zadržištvu. Iz Sofije poročajo, da sta se ziružili največji dve bolgarski zvezi posojilnic (judskih bank), in sicer Zveza popularnih bank in Zveza zadržiških ljudskih bank. Prva zveza ima v članjenih 250 zadržiških bank (posojilnic), druga pa 120 zadržiških bank in 81 kolektivnih članic. Nova zveza bo imela skupaj s članicami 1.5 milijarde levov lastnih sredstev in 5 milijard levov hranilnih virov.

Atentatovski proces v Ankari

Carigrad, 13. maja. d. Danes se je v Ankari nadaljeval proces proti atentatorjem na nemške

Krilati skladatelji

Kadar se zbudimo zgodaj zjutraj, ko se komaj svita, že poslušamo prijazni koncert krilatih pevcev. In zvečer, ko nas morda pot pveda na izprehod med travnike ali gaje, jih spet z zadovoljstvom poslušamo. Že dolgo je znano, da prepeva vsak ptičji rod ob natančno določenem uri. O tem je znanstvenik Scheer pravkar objavil zanimive ugotovitve. Dognal je, da začne različni pevec istega rodu — zlasti kos — zjutraj prepevati natančno v istem času in navadno vselej ob enaki dnevni svetlobi. Pri sčinkavcih in škoricah poslušalci skoraj ne more razlikovati posameznih ptičev po glasu, ker se njihov koncert prične po navadi do pike natančno v isti minuti.

Ptičeslovci so seveda že na različne načine poskušali dognati muzikalnost ptičev, vendar je doslej še niso mogli določeno opisati. Uspeh teh raziskovanj je pravkar objavil Dr. Knecht v poročilih prirodoslovnega društva v Frankfurtu. Zaključil je, da nobeno živo bitje, niti človek sam, ne zmore glasu, ki bi bil zmožen takšnih modulacij in tolikšne nadarjenosti za izvirno skladateljstvo kakor ptiči. Kos spreminja svoj napev docela po svoje, preobara melodijo, jo podaljšuje ali krajša, punktirja ali prekineja, izpreminja tempo in barvo glasu, si izposoja in izboljšuje posamezne motive, ki so jih delno uporabili že nekateri najznamenitejši skladatelji. Izkratka, črni kos z žoltim kljunom je skladatelj, da mu ni para. Seveda pa nahajamo tudi med krilati ptiči različne tipe, kar se tiče dobrega in slabega sluha, dobrega in slabega spomina. Dr. Knecht je pri svojih preizkušnjah odkril ptiče, ki znajo razlikovati kvarto, terco, sekundo, da celo četrtinke in osminke. S tem je bil podan dokaz »absolutnega poslušalca«. Jožef Magnus Wehner je nekoč zapisal: Pesnitev je jezik bogov, glasa pa je žil božanstva. Ali rečemo preveč, če imenujemo ptičje petje — slavospev tega sveta?

Odkod Napoleon?

Tu in tam, pravi rimski dopisnik frankfurtskega dnevnika, je bilo italijansko poreklo cesarja Napoleona v dvomu. Nekateri Francozi trdijo, da je cesar Napoleon s svojim genijem last francoskega naroda. Da je Korzika leto dni pred Napoleonovim rojstvom prišla v francosko posest, je brezpomembno v pozitivnem kakor v negativnem smislu. Odkodilo je samo poreklo Napoleonovega rodu.

V državnem arhivu v Pisi, izvaja dopisnik, so zanimivi dokumenti, v katerih se obravnava poreklo rodu Buonaparte. »Giornale d'Italia« je nekaj takih dokumentov ponatisnil. Tu izhaja, da je rodu Buonaparte, ki je bival na Korziki, veja stare toskanske plemenitaške družine iz Firenze. Bili so z uglednimi toskanskimi družinami v ožjih odnosih. Bliznja sponočila izvirajo od Jožefa Buonaparte, Napoleonovega brata, ki je 1789 zaprosil pri velikem vojvodi toskanskem za dovoljenje, da bi smel nositi uniformo in znamenja svetostefanskega reda. V ta namen je moral dokazati pripadnost k toskanskemu plemstvu. Že od pričetka florentinske republike so bili pripadniki rodu Buonaparte zelo ugledni v svojem domačem mestu, navajajo Jožef, Bili so v krvnem sorodstvu s samimi uglednimi družinami: Albizzi, Alberti, Tornabuoni in podobnimi. Bili so ghibelinski usmerjeni in so zato morali z mnogimi drugimi deliti usodo, kakršne je bil deležen tudi Dante; zapustili so morali Firenzo. Na ta način se je rodovina Buonaparte razdelila v več vej. Ena izmed teh je najprej prebivala v majhni republiki Sarzani, od tod pa se je preselila v Ajaccio na Korziki. Povsod je imela ta rodovina najvišje zveze, tako tudi na Korziki. O tem pričajo pisma genoveške republike, h kateri je Korzika pripadala vse do francoske zasedbe. Jožef Buonaparte, ki je moral dokazati plemenitaško pokolenje, da bi lahko bil član imenovanega svetostefanskega reda, je zadovoljivo ugotovil, da je tudi francoski kralj izrecno priznal plemenitaško pokolenje rodovine Buonaparte. Svoj dokaz je Jožef strnil v izjavo: »Toskansko pokolenje rodovine Buonaparte in njeno potomstvo po Giovanniju Buonapartu, ki je bil pri glavnem sklepanju miru, katero je pripravil kardinal Latino, porok za florentinsko republiko, je bilo v Firenzi vedno neoporečno.« Giovanni Buonaparte je torej sodeloval pri dogodku, ki je bil precej važen za zgodovino Firence. Kardinal Latino je bil papežev poverjenik, ki je skušal leta 1280, napraviti konec medsebojnemu pokončevanju Guelfov in Ghibelinov v Firenzi. On je dosegel mir v republiki, nakar je nova korporacija, sestojala iz 14 plemenitaških zastopnikov — 8 Guelfov in 6 Ghibelinov — zavladala republiko. To je bila tista štirinajstotica, ki se je imenovala »Buonomini«, ki pa je mogla samo dve leti ohraniti mir, nato so bili Ghibelini ponovno pregnani iz Firence. In prav v tem ponovnih borbah in zasledovanjih je bila iz Firence pregnana tudi rodovina Buonaparte, iz katere je pozneje na Korziki izšel veliki Napoleon.

Prizori ob letalskem napadu na York

»Popolo d'Italia« poroča iz Stockholma: Pretekli ponedeljek se je v Stockholm vrnil nek švedski državljani, ki je preživel prve dni maja v Angliji ter je bil priča silovitega nemškega letalskega napada na angleško mesto York. Letalski napad na York je bil odrejen kot povračilo za napade angleškega letalstva na Ljubek in Rostock.

Sved pripoveduje:

Stanoval sem v najvišjem nadstropju hotela sredi mesta York, ki ima kakih 100.000 prebivalcev. Imel sem najlepšo priliko, opazovati s svojega okna siloviti nemški napad, ki se mi zdi, da je bil najstrašnejši v zadnjem letu. Ne glede na to, da luna še ni bila vzhajala, je bila noč jasna in svetla. Nebo je bilo pokrito s tankimi oblaki, ki so jih z lahkoto prodirali močni snopi iz žarometov, zasledujoči napadalce. Bilo je seveda nemogoče razločevati nemška letala od angleških. Borba je trajala več kakor dve uri in ves ta čas se je slišalo tuljenje motorjev, streljanje strojnice ter globoke eksplozije padajočih bomb, pomene s peklenim trumom protiletalskih topov.

Razširjenje struge reke Mirne

Mokronog, 11. maja. Pred dobrim mesecem se je začelo zopet delo na regulaciji in razširitvi struge reke Mirne. Že lansko jesen se je to tako obsešno delo začelo na področju, ki spada pod mokronosko občino.

Vsaokletne poplave so uničile kmetovalcem skoraj vse prideleke ob Mirni, ker je ob vsakem večjem deževju reka prestopila bregove. Tudi regulacija, ki jo je v enem delu njenega toka izvršila Mirenska vodna zadruga, ni mogla zadrževati poplav. Kmetovalci so bili zato prisiljeni, da so uporabljali svoja zemljišča ob reki le kot slabe travnike, ki so dajali slabo, kislo krmo.

Da so se dela na razširitvi struge pričela, je pripomogel Visoki komisariat — hidrotehnični oddelki, ki je nakazal lansko leto precejšnjo usodo. Delo se je pričelo pri mostu, ki veže mokronosko občino z vasio in železniško postajo Pijavice. Lansko leto je bilo izvršeno le nekaj dela, letos pa se to nadaljuje. Dela se po novejšem načinu takih del, ki je mnogo cenejši od prejšnjega in seveda mnogo boljše. S temi obrambnimi nasipi in ureditvijo ter razširitvijo

— Izpočetka ni bilo čuti znamenja za poplavo. Zato prebivalci niso šli v zaklonišča, marveč so se sprehajali po cestah, nekateri so šli celo na strehe, da si ogledajo strahotni prizor. Najprej se je bil namreč raznesel glas, da gre za protiletalsko vajo velikega obsega, toda silne eksplozije in orjaški plameni so kmalu razpršili vsak dvom o značaju tega dogodka. Svetloba požarov je bila tako močna, da sta se oba zvonika gotoske stolnice, zgrajene v letih 1200. do 1400., izredno razločno odražala od ozadja. Zdalj šele so začele pošastno tuliti sirene in trombe gasilcev. Več kakor dve uri so se ponavljali zaporedni valovi bombnikov, ki so metali po večini zažgalne bombe, nekateri pa so imeli nalogo, razbiti industrijska središča v Yorku ter so spuščali na zemljo ogromne rušilne bombe. Polna dve uri je bil pogled na mesto kakor pogled na kako ognjeniško ozemlje, kjer je ravno izbruhnila zemeljska katastrofa. Nad mestom so se vleklo ogromne plasti črnega dima, ki so ga osvetljevali požari in žarometi. Najvišji plameni so se dvigali iz predmestij, kjer so industrijska podjetja in ti požari so se širili, kolikor daleč je segal pogled.

struge Mirne bodo zemljišča ob njej skoro popolnoma obvarovana pred poplavami. Pri delu je zaposlenih vedno okoli 30 delavcev, ki jim je obenem tako omogočen dober zaslužek in marsikomu tudi vzdrževanje njegove družine. Vsak mesec se napravi ob ugodnem vremenu približno 100 m dela.

Če bodo potrebni krediti na razpolago, bo regulacija hitro napredovala. Urediti pa bo treba seveda tudi še pritoke reke Mirne na tovarniški odtokni kanal, ki je že odprt, ker so tudi ti velika nadloga zemljišč obliki Mirne. V tej smeri je bil storjen prvi korak na sestanku zainteresiranih posestnikov okoli reke Mirne, kjer se je sestavil odbor, ki bo preskrbel načrte in sredstva za izvedbo omejevanja in namakanja zemljišč v bližini Mirne in njenih pritokov, po možnosti v lastni režiji.

V doglednem času bo treba misliti tudi na razširitev mostu pri Pijavicah čez Mirno, ker ovira odtok vode ob večjem valu vode v strugi. Delo na razširitvi struge in napravi obrambnih nasipov bo brezplodno, če se most ne bo razširil, ker je zaradi mostu zelo oviran hiter odtok vode.

Nekaj za naše rejce kokoši

Živimo v časih, ko mora vsak posameznik skrbeti za to, da bo kaj za v lonec. Naše gospodinje imajo zdaj poleg rednih poslov še mnogo opravka z rejo zajcev ali kokoši. Mnoge so v teh zadevah manj vešče in jim bo zato malo strokovnega znanja o prehrani in odgoji piščancev, ki so dandanes živ inventar gospodinje, gotovo koristilo. O tem piše Jože Ahčan v 4. in 5. številki »Malega gospodarja«:

Pravilna prehrana, nega in čistota so temeljni pogoji za uspešno vzrejo piščancev. Najboljša hrana, ki jo nudimo piščancem, ne pomeni ničesar, ako so izpostavljeni nesnagi in nečistoči. Prav tako najidealnejše urejeni hlevčki in poplavo čistota ne zadostajo za napredek piščancev, ako prehrana ni pravilna.

Najboljša in vsestransko najkoristnejša hrana za piščance je v prsti paš. Vse koristne tvarine — rastlinske in živalske beljakovine, razne rudinske snovi, ki so nujno potrebne za razvoj piščancev — jim nudi le prosta paša. Rejcu, ki razpolaga z obsežnejšimi prostori za pašo, preostane edino še skrb vzdrževanja udobnega in čistega hlevčka ter pokladanje krepke dodatne krme v obliki raznega žita. Drugače je za tiste rejce, ki svojim živalim ne morejo nuditi proste paše. V takem primeru prehrana ni enostavna. Rejce mora skrbeti za vso pozornostjo, da nudi živali pravilno in skrbno sestavljeno hrano, ki bo vsebovala vse tiste snovi, ki so za rast in življenje nujno potrebne. Predvsem naj velja to navodila tistim rejcem, ki so oddali jajca v umetno valjenje, oziroma tistim, ki so sami podložili kolkjam, pa nimajo prostega izletišča za svoje živali.

Mnogo se je že pisalo o negi in prehrani piščancev. Žal nam taka navodila danes prav nič ne koristijo. Priporočati razne vrste žita je nesmiselno, ker vsi vemo, da si jih ne moremo nabaviti. Prav tako ne do bimo raznih umetnih krmil, ki so ribja moka, krvna moka, razne tropine itd. Od vseh krmil, ki jih moremo priskrbeati med žito, nam je mogoče delno nabaviti edino le še rižovo drobljenko in riževе otrobe. To je pa tudi vsa hrana, ki jo imamo za male živali. Toda nujno moram poudariti, da ta edina razpoložljiva hrana ni primer na za hrano piščancev, ker je ne prenesejo njihova nežna prebavila. Vsaj v prvih ted-

nih lahko povzročijo nevarna črevesna obolenja, ki v največ primerih končajo s poginom živali. Kako naj torej hranimo piščance, če nimamo prav nikake hrane, ki bi bila primerna? Če pogledamo nekoliko v naravo, najdemo obilno bogate hrane, ki smo jo v času izobilja hote ali nehoti prezirali, ki pa glede hranljivosti prekaša vse vrste žita. V izobilju imamo živalskih in rastlinskih beljakovin, le seči moramo po njih ter jih pravilno sestavljene in v primer ni obliki nuditi piščancem.

Kakšna pa so ta krmila?

Oglejmo si najprej tista, ki so živalskega izvora. Kdo ne pozna polžev? Zaslinjen ali nezaslinjen je uporaben kot hrana za perutnino. Ne samo veliki polži, temveč vse vrste polžev z lupino so kot hrana primerni, izvenem žilkega polža. Nabrane polže najprej umijemo v primerni posodi, z vročo vodo zamorimo in izločimo iz lupine. Meso zmeljemo na strožku ali sesekljamo, lupine pa presušimo v pečici in zdrobimo v drobno kašo. Za 15 piščancev zadostujeta na dan poleg druge hrane dva tak pripravljena polža. Seveda pripravimo tako hrano le v mehki obliki z dodatkom naslednjih hranil: sesekljane pekoče in sladke koprive, pol kavine žličke kalcokarbona oziroma 1 žličko kalcijevog apna in noževico konico drobno zmeltega lesnega oglja, otrobov pa je toliko, da vse zmes zamesimo v obliko žgancev. Tako pripravljeno hrano nudimo trikrat dnevno. Zvečer pa dodamo — zrjeto. Kot zrjeto jim lahko pokladamo v prvih tednih edino le proso.

Izidor Horvat:

Skušnjava

Čudna stvarca: srce. Zahteva in zahteva svoje, najsi bo človek mlad ali star. O Francetu Pušiju se sicer ne more reči, da je star — tam nekje na pragu zore je se srečal z Abrahamom; mlad torej; tudi že ni. Če že ni mlad, je pa zato še fant. In biti fant je vendarle lepo. In kak fant je Francet! Prvi je v soseski v javnih zadevah in najmanj drugi ali pa vsaj tretji je v vsej fari; še duhovni gospod ga zelo obrajta.

O Francetu ni kaj reči, kar bi kmalo njegov ugled in položaj. Je na dobrem glasu in delal bi krivico, kdor bi ga sodil slabih nagajen in hoten. Grunt ima, poln hlev blaga in še nekaj denarja povrh. Zene pa nima. Kako le bi jo imel, ko se pa žensk boji. Bal se jih je, ko so mu pod nosom jele pogajati prve kocinice in preveč ko raje je niso prinesli niti dolgi mustači. Tako so Francetu šla v zaton najlepša leta, brezplodna zastran zakonske družice in zaroda.

Čim bliže se je pa primikalo petdeseto, je Francet postal živahnejši. Mikala ga je družina in v družbi je našel dovolj zabave in prijetnosti. O da, kakor je Francet nalezl božje kapljice, takrat se je zdel samemu sebi najpogumnejši in takrat je tiščal kolena k tučim, k ženskim kolonom, pa še tako daleč se je opogumil, da je iztegovaj dolge ruke po ženskih nedrih. Ne

Vso hrano pokladamo vedno le v čisto koritce, v napajalniku pa naj bo vedno čista voda, ki jo menjamo večkrat na dan. Kuhinjske ostanke, zlasti tiste z začimbami, piščancem takoj prve dni ne dajamo. Krompirjevi olupki so pa primerni kot dodatek k mešani hrani. Pazite, da prvih 48 ur po izvalitvi ne krmite živali z nikako hrano, ker jim to škoduje. Kot prvo hrano jim nudite drobnega ovlaženega peska ali pa zmelitih jajčnih lupin, pomešanih z lesnim ogljem. Skrbite predvsem za toploto in čist zrak, ob toplem vremenu pa naj živali uživajo čim več sonca in naj se razgibljuje na izletišču. Zajočkej po dnevno očistite in sveže nasteljte s senenim drobirjem ali rečnim peskom, nikdar pa ne z žaganjem. Med nastilj je dobro potresti nekoliko tobačnega prahu, ki odganja največjega sovražnika piščancev — mrčes. Vsakega piščanca, ki kaže znake bolezni, takoj odstranite!

Zehanje je zdravo

Kdor se dolgočasi, zeha. Toda ne dolgočasi se vsakdo, kdor zeha. Tudi tisti ljudje, ki se nikoli ne dolgočasio, ker znajo svoj čas vedno dobro izkoristiti, včasih zehajo in sicer na jako različni način, kakršen je pač vzrok.

Kakor so dognale preiskave v dušeslovnem zavodu na vseučilišču v Erlangenu, je zehanje biološko prav tako važno kakor je koristno. Človek zeha samo tedaj, kadar mora, in sicer mora zehati, kadar v organizmu ni kaj v redu in je napako treba z zehanjem spet spraviti v red. Tu gre predvsem za t. n. u. s. za mišično napetost. Ako je tonus šibkejši in začne telo popuščati, mora človek zehati, da svoj tonus poveča.

Tudi krvni obtok je tu in tam lenoben. V trebuhu ali zlasti v jetrih se nabere preveč krvi. To preženemo na preprost način: z zehanjem. Pri tem se trebušna stena s skrčenjem trebušne mrene pritiska naprej. Nato se napne, izdih je zadržan in ker se drobci ne more izogniti navzgor, se stisne. Tako so stisnjena tudi jetra in se kri počene iz trebušnih žil proti srcu.

Slednjč se tudi prebava lahko pospešuje z zehanjem. Kajti ustna žleza izloča pri zehanju slino; tudi trebušna slina izteka močnejše in iz jetra se s krvjo iztisne žolč. Pritisk na črevo ojači njegovo živahnost.

Predvsem pa je zehanje važno zavoljo dihanja. Pljuča ujamejo več zraka kakor navadno, nakar ga izdihnemo še več, zato je po zehanju in pljučih manj zraka kakor prej. Razlikujemo štiri različne načine zehanja. Če zehamo utrujeni, služ zehanje v glavnem prežračenju pljuč. Prej smo pač le slabotno in kratko dihal. Po zehanju je dihanje počasnejše in izdatnejše, trebušno dihanje je močnejše.

Cisto drugače zehamo, kadar se zbudimo. Prežračenje pljuč tedaj ni potrebno, kajti v spanju smo dihal dovolj globoko. Samo izdihavanje se ojači. Pogostokrat je zehanje, ko smo se zbudili, združeno z drhtenjem vsega telesa. Vse mišičevje se namreč čvrsto skrči in tako pospeši krvni obtok. Pravi namen zehanja, ko se zbudimo, je povečanje tonusa.

Zlasti v navadi je zehanje, kadar smo lačni. Podobno je zehanje ob utrujenosti. Vendar, kadar smo lačni, dihanje po zehanju ni bistveno drugačno kakor je bilo prej. Prežračenje po takem zehanju je nerodno. Posebno se tu uveljavlja trebušno dihanje, pri čemer se izstiči jetra. Krvni obtok je pospešen in to je pri zehanju te vrste medna poglavitno.

Od teh treh vrst zehanja se bistveno razlikuje četrti način: to je tisto znano sugestivno zehanje iz dolgočasia ali zato, ker vidimo koga drugega zehati. Zehanje je nalezljivo! Zato se nam zgodi, da začnemo vneto zehati, kadar o zehanju dosti govorimo ali o tem živahno razmišljamo. Marsikdo izmed vas bo zazelal, ko bo bral to poročilo. Kakor zeha tudi strojeopiska, če ji v deževnem popoldnevju narekuje članek zehajoči urednik. V vseh teh primerih je množica zraka, ki ga vdihamo in izdihnemo pri zehanju, mnogo manjša kakor pri prejšnjih treh vrstah. Dihanje ni intenzivnejše, nasprotno, počasnejše in plitkejše, ker pač ni bilo pravega vzroka za močnejše prežračenje pljuč. Tudi krvnega obtoka ne pospešuje takšno sugestivno zehanje, samo mišičevje na obrazu se močnejše napne, ne da bi se pri tem v splošnem povečal tonus. Zehanje iz dolgočasia ni nič drugega kakor izrazno gibanje. Če pri tej le priči zehate, se blagovolite pogledati v zrcalo.

Pri marsikateri bolezni se močno vsiljuje zehanje. Ima pač po navadi iste vzroke in isti namen, ki smo jih omenili zgoraj, pri prvih treh načinih zehanja zdravih ljudi.

VAJENCEVA SODBA

Čevljarški vajenec mojstru: »Ravnokar je bil neki mož tu in je rekel, da vam je prišel zaradi računa vse zobe zbit.«

Mojster: »In kaj si mu odgovoril?«

Vajenec: »Da mi je jako žal, da vas ni doma.«

Nocojšnji simfonični koncert v radiu Torinu

Dirigent D. M. Šijanec, solist rektor Anton Trost.

Drevi ob 21. bodo italijanske radijske postaje III. sporeda obenem z ljubljansko postajo oddajale iz studia v Torinu pod vodstvom dirigenta Draga Marija Šijanec simfonični koncert, pri katerem bo sodeloval rektor naše Glasbene akademije, pianist prof. Anton Trost.

Za oba naša glasbena umetnika je povabilo EIAR-ja iz Torina, da bi sodelovala na simfoničnem koncertu, ki ga bo izvajal simfonični orkester torinske radijske postaje, gotovo velika odlika in prepričani smo, da bosta vredno zastopala domače glasbenike pred italijanskimi koncertnimi obistinoma.

Po predlogih v raznih variantah se je programsko vodstvo EIAR-ja odločilo za izredno zanimiv in pester spored. Koncert se prične z Webrovo uverturo »Euryant«, ki je sledi znamenita Čajkovskega VI. simfonija v H molu, nazvana tudi »Patetična«.

Najbolj zanimiva točka sporeda bo brez dvoma koncert v A molu za klavir in orkester, skladba slovenskega skladatelja Lucijana Marije Škerjanca. Skladba obsega tri stavke. Prvi prične s klavirskim uvodom (Andantino semplice), ki ga prekine vstop orkestra (Allegro agitato); razvije se v obliki sonate in doseže svoj višek v kadenci klavirja, ki temelji na principih stroge tematike. Po ponovnem vstopu orkestra se skladba kmalu na hitro prekine za ponovitev začetne teme (Andantino semplice) v okrajšani obliki. Drugi stavek predstavlja obliko poema v treh delih, izmed katerih je prvi (Larghetto) značilen radi svoje, na široko se prepletajoče melodije, drugi (Più mosso) radi ornamentalnih motivov pihal. Ponovitev začetne teme je kot v prvem stavku zelo pestra in privede v sproščeni finale. Tretji stavek (Vivace) ima obliko rondaja. Osnovni, plesni ritem se pojavlja v številnih izpreminjajočih se ponavljajočih in zaradi ogromnih tehničnih nalog zahteva res odličnega pianista. Skladba je bila prvič izvajana v Ljubljani 17. junija 1941.

Zadnjo točko koncerta bo tvorila Smetanova »Vltava« iz simfonične pesnitve »Má vlast« (Iz moje domovine).

Naše gledališče

DRAMA

Cetrtek, 14. maja: ob 14.: Lepa pustolovina. Izven. Znižane cene od 12 hr nazval. Ob 17.30: Vdova Rošinka. Red Cetrtek

Fiers, Callavet in Rey: »Lepa pustolovina«. Po svojem značaju je delo tipična francoska salonska komedija. V njej gre za mlado nevesto, ki vztraja preko družinskih predsodkov pri svojem pravem čustvo vanju in pobegne tik pred poroko. Situacijska komika in lahkotni dialogi so odskočni točki. Igrali bodo: Vl. Skrbinek, Nakrest, Drenovec, Košta, J. Kovič, Prestetnik, Blaž, Košič, Levarjeva, Kraljeva, Gabrijelčičeva, Nablocka Starčeva, J. Bolartarja in Križarja. Režiser: J. Kovič.

Abonente reda Cetrtek opozarjamo, da bodo imeli na praznik Vnebovohoda predstavo za svoj red. Začetek ob 17.30 uri. Igrali bodo Golarjevo veseligr: »Vdova Rošinka«. V igri je s humorjem zajeta zgodba o ženski željni vdovi Rošinki in je prikazan način, kako si prizadeva dobiti za ženina mladega, zastavnega fanta. Igro je zrežiral Fran Lipah.

Dijaštvo opozarjamo na petkovo popoldansko predstavo Goethejeve klasične igre »Ifigenija na Tavridi«, ki se bo vršila po globoko znanih cenah od 10 hr nazval. V odličnem prevodu Frana Albrechta se očituje vsa dovršenost originala.

OPERA

Cetrtek, 14. maja: ob 15.: Faust. Izven Petek, 15. maja: zaprt. (Generalka)

Charles Gounod: »Faust«. Opero v petih dejanjih, za katero sta napisala libreto po Goethejevi istoimenski pesnitvi Barbier in Carré, bodo peli v naslednji zasedbi: Faust — Franc, Mefisto — Popov, Margareta — Vidaličeva, Valentin — Janko, Marta — Španova, Siebl — Poljanarjeva, Wagner Dolničar. V velikem baletu plešejo solo: Bravničarjeva, Japljiva, Remškarjeva, Zelinkova ter Golovin, Pogačar, Brarčarja in šušteršarjeva. Dirigent: D. Zebre, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. F. Golovin.

Nova uprizoritev Franz v. Suppéjeve opere »Boccaccio«. Delo, ki že nekaj let ni bilo izvajano na našem odru, pride letos na spored pod taktirko Rada Simonitija in v režiji Cirila Debeveca. Predstava bo zanimiva, ker bomo slišali v njej mlado pevko Manjo Mlejninkovo, ki se je z uspehom uveljavila v operi »Don Pasquale«. V partiji Pietra bo nastopil po večletnem premoru v operi Lujo Drenovec, član Drame. Nastopili bodo še: Zupan, Anžlovar, M. in B. Sancin, Barbičeva, Poljanarjeva, Poličeva, Španova, Dolničar, M. Gregorin in škeletova.

mu je posadila v naročje in razigrano dejala, da fanta kakršen je France, precej vzame za moža.

Vsa družba je ugotavljala, da sta Marjanica in France kakor ustvarjen par, in jima je napivala pa praznila kozarce, saj je bila Franceta sama nadodarnost in gostoljubnost. Še sam je pil in dvoril lepi Marjanici, da nikoli tega: »Ti bi moja ali pa nobena! Vse ti bom kupil, kar boš želela, le da me boš rada imela.«

Potem je Marjanica za roko popeljala Franceta iz sobe in čez nekaj trenutkov ju je avto odpeljal v temno noč.

Čez teden in dan se je vrnil France domov kakor izstradan kužek. Bolan je bil, hudo bolan. Vse ga je bolelo, glava in telo, duša in srce. Zaklenil se je v svojo izbo, je tam stokal in se resnično razjokal, da bi se ga usmili kameno srce.

Prišli so gospod in France se je spokorno izpovedal svojega greha. Na koncu je bridko pristavil: »Vse bi še bilo, le mojih šest tisočakov...«

Gospod so ga sočutno pokarali in ko so mu še velikodušno odpustili, so rahlo dejali: »Čas poteka, France, advent je pred durni in Malki sem že nekaj namignil.«

»Zeml se pa ne bom,« je odločno zatrdil France. Čez čas je zamišljeno mrnal predse: »Kakršna je bila Marjanica, take nikoli dobil ne bom.«

Poslej se France Pušel družbe spet izogiba in se boji žensk.

Japonska ima dovolj živil

Japonska ima danes brez kolonij Formoze, Koreje in južnega Sahalina 75 milijonov prebivalcev, ki so imeli na razpolago 383.000 kv. km zemlje. S Formozo, Korejo in Sahalinom je imela Japonska 673.000 kv. km in imela 105 milijonov ljudi. Gošota prebivalstva znaša torej v starih pokrajinah 191 ljudi na 1 kv. km, v celoti državi pa 155. Res je v Evropi več držav, ki so se gosteje naseljene, zlasti Belgija, Nizozemska in Danska, toda zemlja je v teh državah v celoti rodovitna, na Japonskem pa je sposobna za kmetijsko obdelavo le dobra četrtina površine, tako da pride na 100 ljudi komaj 14 ha plodne zemlje.

Pri takem stanju se sliši skoro neverjetno, da se Japonci preživljajo v glavnem z lastnimi pridelki in da uvažajo le neznatne količine živil. Kakor pa bomo videli, je res tako in ob vstopu v vojno problem prehrane ni med največjimi skrbmi japonskega državnega vodstva. Način življenja in struktura poljedelstva na Japonskem omogočata državi, da lahko večino svojega obsežnega ladjevja postavlja v službo za vojaške potrebe, ker je za neobhodno potrebni prevoz živil zadosten razmeroma majhen del ladijskega prostora.

Poljedelstvo je na Japonskem visoko razvito. Zaradi plodnosti zemlje in zaradi intenzivnosti njenega obdelovanja je hektarski donos enak najboljšemu v Evropi. Vrh tega je še podnebje zelo ugodno in so tako omogočene na isti njivi po dve ali celo tri žetve na leto. Poleg žita in krompirja tvori glavno rastlinsko hrano za Japonca riž, o katerem pa je znano, da vsebuje razmeroma malo beljakovine. Ta izpadek poravnajo Japonci s tem, da zauživajo zelo mnogo rib. Ribja maščoba je tudi skoro edina živalska maščoba, ki jo pozna Japonci, ribje meso pa skoro edino meso, ki ga zauživajo. Število živine je namreč zelo majhno in v sorazmerju s prebivalstvom ne dosega niti desetine povprečnega stanja v Evropi. Malo pred vojno, v začetku leta 1939, so pri splošnem popisovanju našli dva milijona goved in nekaj nad en milijon svinj. Tudi to nizko stanje je posledica pomanjkanja zemlje, ki sili ljudi, da vsak kosček plodne zemlje obdelajo s pridelki za direktno človeško hrano.

Nadomestilo za meso in maščobo suhozemnih živali nudijo torej Japoncem ribe. Japonska prednjači vsemu svetu v ribolovu in zauživanju ribjega mesa, pri čemer prihajajo v poštev v prvi vrsti morske ribe. Glavno količino med njimi tvorijo sardine, ostanek pa se razdeli na ribe raznih vrst. Kljub velikemu domačemu konzumu pa nalove Japonci toliko rib, da so jih do vojne vsako leto še znatne količine izvažali, manj vredne ribe pa predelavali v gnojila, s čimer so nadomestili pomanjkanje živalskega gnojila.

Kljub velikemu razmahu japonske industrije v moderni dobi in kljub ribstvu, ki je ob obalah stvorila cel poseben stan prebivalstva, se še danes polovica Japoncev peča s kmetijstvom. Zaradi majhne površine plodne zemlje pride na eno kmečko družino povprečno le 1,2 ha zemlje. Seveda pa je ta zemlja potem obdelana in izkoriščena do skrajne možnosti, tako da so tudi v tem pogledu Japonci med prvimi narodi

na svetu. Veliko vlogo igra pri obdelovanju umetno namakanje, ki je posebne važnosti pri gojenju riža. Po njegovi zaslugi in seveda tudi po zaslugi ugodnega podnebja daje riž na Japonskem dvakrat tako velik pridelek na hektaru, kakor v jugovzhodni Aziji, kjer je riž prav za prav doma. Še pred par desetletji je Japonska pridelala več kot dovolj riža za vse svoje prebivalstvo. Zaradi hitrega naraščanja števila prebivalstva in deloma tudi zaradi povišanega življenjskega standarda pa se je konzum riža po prvi svetovni vojni toliko dvignil, da so ga morali zlasti leta približno eno petino uvažati. Dobivajo pa vsega iz Koreje in Formoze, ki sta japon-

Vice je odslužil že na tem svetu

V francoskem mestecu St. Cyr sur Mer je nedavno umrl nekdanji pisatelj Benjamin Reynier, star 90 let. Francoski in za njimi tudi drugi listi obnavljajo ob tej priliki spomin na pretresljivo tragedijo, ki je vtisnila pečat Reynierovemu življenju in ga vrgla iz tira.

Bilo je pred skoro 60 leti. Reynier je živel takrat v svojem domačem kraju St. Cyru in je veljal že za popularnega francoskega pisatelja. Nekega dne leta 1884. je bil v St. Cyru umorjen mešan, ki je bil z Reynierom močno skregan. Policija je zaradi tega sovraštva med pisateljem in umorjencem verjela anonimnemu pisumu, ki ga je prejel in ki je označevalo Reyniera za morilca. Tudi nekatere druge okoliščine so kazale nanj in čeprav je vtrajno dokazoval svojo nedolžnost, je bil pred porotniki spoznan za krivega ter obsojen na dosmrtno deportiranje v kazensko kolonijo Novo Kaledonijo. Proces je vzbujal takrat velik pozornost v vsej Evropi ter zlasti v Franciji razburjal duhove, ki so se delili v dva tabora. Nekateri so bili prepričani o Reynierovi nedolžnosti, drugi so verjeli dokazom, zaradi katerih je sodišče izreklo svojo sodo. Prizadevanja za pomilostitev ali obnovo procesa so ostala brez uspeha. Reynier je bil odpeljan v Novo Kaledonijo in njegova afera je polagoma utonila v pozabljenju.

Leta 1900. je v St. Cyru umrl tamošnji občinski tajnik. Na smrtni postelji je izpovedal, da je bil pred 16 leti nehoti priča umora, zaradi katerega je bil potem obsojen Reynier. Umor sta izvršila dva moška. Enega ni poznal, v drugem pa je spoznal nekega mestnega prebivalca, ki je bil na zelo slabem glasu in je veljal za velikega nasilneža. Iz strahu, da bi se oba zločinci ne maščevala nad njim, malo pa tudi zato, ker sam Reynier ni mogel trpeti, o svojem doživetju ni nikomur črnil besede in je molčal tudi potem, ko je bil Reynier po nedolžnem obsojen. Sedaj pa, ko gleja smrti v oči, si je hotel olajšati vest in je pred pričami izpovedal, kaj je takrat videl.

Ceprav je poteklo že več ko 15 let, odkar je bil Reynier odpeljan v kazensko kolonijo, je imel še vedno nekaj prijateljev, ki so verovali v njegovo nedolžnost in ga niso pozabili. Sprožili so obnovo procesa in dosegli, da je bil Reynier takoj izpuščen,

aki koloniji in vrh tega ležita tako blizu, da prevoz ne obtežuje preobutno ladijskega prostora in da je zagotovljen tudi sedaj med vojno.

Med žiti igra za Japonsko največjo vlogo pšenica in ječmen, ki ju pridelajo okrog 3,5 milijona ton na leto, polovico pšenice, polovico ječmena. Zelenjave zauživajo Japonci le malo in jo celo izvažajo, po večini v svoje kolonije in na Kitajsko. Pač pa jedo mnogo mandarin in drugega sadja, kar jih zalaga s potrebnimi vitamini. Pasivna je Japonska glede sladkorja, ki ga pridelava sama le četrtino normalnega konzuma. Toda tudi sladkor uvažajo predvse s Formoze, torej iz lastne kolonije.

Japonska je potemtakem glede prehrane v glavnem avtarkična, kar je zlasti sedaj, ko je v vojni, za njo izredno pomembno.

ne da bi bilo treba čakati na izid novega procesa, ki se je močno zavlekel, ker o obeh morilcih ni bilo nobenega sledu več. Tako se je pisatelj koncem l. 1900. vrnil v Francijo in se naselil zopet v svojem domačem mestu. Dolgo prisilno delo ga ni strilo ne telesno ne duševno, samo k pisateljevanju se ni mogel več pripraviti in je tudi vztrajno odklanjal nagovarjanja svojih prijateljev in znancev, naj bi napisal roman o svoji življenjski tragediji. Ostalo pa mu je še nekaj rodbinskega premoženja in prijatelji, med katerimi je bil tudi takratni odvetnik in kasnejši predsednik republike Millerand, so mu izposlovali kot odškodnino za po nedolžnem prebitu kazni majhno penzijo. Tako je lahko mirno preživel svojo starost. Kako je živel kot kaznec v Novi Kaledoniji, ni rad pripovedoval. Na vprašanja je navalno smehljaje odgovarjal, da bo po smrti šel takoj v nebesa, ker je vice odslužil že na tem svetu.

Nesimetrično letalo

Nemški listi poročajo podrobneje o novem letalskem tipu, ki so ga nedavno dobile zračne sile Osi, kar smo kratko že zaželeli. Gre za bistveno novo obliko letala, ki je prva te vrste. Opuščeno je načelo, ki je veljalo doslej za nujno, namreč načelo, da mora biti letalo zgrajeno simetrično. Pri novem letalu, ki nosi oznako »BV 141«, je vsa pogonska naprava s motorjem vrel vdolana v levo krilo, kjer je tudi prostor za pilota in njegovega spremljevalca. V desnem krilu je kabina za tri moške posadke; kabina je zgrajena tako, da je iz nje razgled na vse strani. V trupu letala, ki je sorazmerno majhen, je prostor za municijo in bencin.

Letalo »BV 141« so zgradili v avionskih delavnicah ladjebnice Blohm & Voss, načrte zanj pa je izdelal dr. inž. Vogt. Letalo je opremljeno z dvovozdnatim motorjem BMW 801, oboroženo pa s topovi in strojnimi nametnimi vrstami. Prva nova letala so preizkušali na vzhodnem bojišču. Za posebne namene, za katere so določena, so se izborna obnesla. Prav tako so bile nalyve zadovoljive izkušnje glede hitrosti, okretnosti in vzpenjanja. Sedaj grade letala že v velikih serijah.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Vsak po svoje
Zdravnik: »Vaše stanje se je znatno izboljšalo. Roke so vam sicer še otekle, toda tega ne jemljem tragično.«
Pacient: »Če bi bile vaše roke otekle, bi tudi jaz tega ne jemal tragično!«

Ljubitelj živali
»Nu, gospa Behaciljeva, kaj bo vaš sin, ko konča osnovno šolo?«
»Dala ga bom izužiti za mesarja. Dečko ima živali tako radi!«

Papiga
Stric je dobil za svoj 60. rojstni dan lepo, veliko papigo. V svoji samoti na kmetih, kamor se je naselil po upokojitvi, je bil živalce prav vesel. Z vneto se je lotil naloge, da bi jo naučil govoriti. »Poklič me! Stric! Reci mi: Stric!« jo je učil ves popoldan, a papiga ga je le gledala in gledala, pa molčala. Nevoljen in nestrpen je je parkrat udaril s prsti po kljunu, a tudi to ni pomagalo. Zvečer jo je razočaran vtaknil v kurnik k svojim petim kokošim. Drugo jutro je hotel pouk nadaljevati in je šel po papigo v kurnik. Ves zaprepaden je obstal: štiri kokoši so ležale mrtve na tleh z razkljuvanimi glavami, zadnja pa je vsa preplašena tičala v kotu in se obupno branila pred papigo, ki je s kljunom sekala po njej in z vreščicim glasom ponavljala:
»Reci mi: Stric! Reci mi: Stric!«

je bilo mezzosopranskih partij premalo, se sezala po visoko dramatskih in altovskih S Santuzzo se je odrezala nepričakovano izvrstno, v drugih pa ni mogla biti glasovno prepričljiva. Za ves svoj trud in skrajni napor je žela zanj celo grajo. Objektiven pravilno, a subjektivno zelo krivično. Resnico je približno dobro povedal Pavle Debevec: »Pri njej imam vtisk, kakor da je njen glas v naših opernih dimenzijah uklenjen, utišen, da ne more nikdar do popolnega razvoja in razmaha. Thierryjeva je pevka tako velikega materiala, da jo prav to izobilje usposablja samo za omejeno število opernih partij. V to število spada brezdvomno in predvsem ves Wagner. Njen glas je temen, težak in vendar zmogen vseh modulacij in ga dvigne mestoma do prav presenetljivih tehničnih bravur.« Pokojna umetnica pač ni sama določala repertoarja in je morala peti kar ji je bilo naloženo. Z Wagnerjem je prežela edinele Ortrudo, Sento, Kundry in Walküro; v vseh je bila odlična. Nesreča, ki tako rada vlačil s seboj celo vrsto katastrof, se je začela, ko ji je nagloma umrla nad vse ljubljena mati, se nadaljevala doma med zakoncem in se zaključila s konfliktom v operni pisarni. Zbolela je in omahnila zlomljenih živcev. Takrat pa se ji je nenadoma široko nasmejala sreča. »Kaj naj storim?« me je vpraševala. »Zgrabite srečo in jo držite!« sem ji odgovoril.

In tako je storišla, stopila v pokoj in poslej od l. 1935 živel v Karlovcu in Zagrebu neposredno srečna. Mož, visok inteligent in veljak, njen neomajno zvesti čestilec in prijatelj iz prve mladosti ji je ustvaril v Zagrebu krasen dom. Kakor roman se je zaključila njena deklška ljubezen, a se je

Mornarji na krovu podmornice, ki se je vrnila v svoje atlantsko oporišče z zmago vitega operiranja ob severnoameriški obali

Zaupna posvetovalnica

Marina. Tako je! Če bi se vsi tega zavedali, bi bilo mnogo lažje. Nu, pa je vseeno lepo ali ne? Iz vašega kratkega pisma sem razbral, da ste drzni, ponosni, ambiciozni, čustveni, zaupljivi, sramežljivi in da se hitro za kaj vnamete. Če vas kaj teži — pismo na dvanajst strani!

Maj 1942. Kolikor sem mogel iz petih besed in ene številke razbrati, je tista oseba samozavestna, a nekolkovo površna. Mislim, da se bosta razumela, ker boste osrečevali. Dobro bi pa bilo, da še malo počakate in sami opazujete, kako in kaj.

Terperament 18. Zardevanje je bolj ali manj živčnega izvora in v vaših letih nič nenavadnega. Celotni starosti zardevajo. Trdna volja in vztrajnost sta tudi protitemu učinkovito zdravilo. Toda, ali je to nelep pojav? Mlada dekleta, ki rada zardevajo, so ljubka in privlačna.

Hollywood 1950. Nenavadna trojica ste v bistvu drug od drugega različni, veže pa vas prav nenavadnost. Vam ni treba izpreminjati obnašanja do njiju, kar teki bodite tudi nadalje, ker se boste itak prej ali slej razšli. Najti dekle, mislim, ni nikakoli težava, saj so v Evropi našli 14 milijonov žensk več kakor moških. Za vsak odgovor in za vsako analizo je treba po en kupon.

M. D. S. Ker je nekaj let mlajši od vas, nič hudega. V vašem primeru je važnejše dejstvo, da ste vi v letih, ko se začne ženska podzavestno loviti za vsako bilko in ste zato spregledali slabe strani njegovega značaja, ki se z vašim ne sklada. Zato si preudarno poiščite novega življenjskega druga.

Ronki 1905. 1. Preračunljiv in nestalen značaj. 2. Harmonije ne bo. 3. O ljubezni v pravem pomenu besede ni govora. 4. Tudi delno materialistična oseba. 5. Verjetno, da trenutno ni v tako slabih razmerah, da ne bi zdržala. Če je mož res tako slab, lahko zahteva ločitev zakona. Ali ni premlada za vas? Saj bi vam lahko bila še starejša hčerka. Pa tudi zaradi otrok bi bilo bolje, da jo pustite pri miru in si izberete primernejšo žensko, ki je še prosta.

Harmonija. Ko sem dal na tehtnico vaš in njegov značaj, se je posoda z vašimi lastnostmi dvignila in njegova padla. Vendar tudi vi imate lepo dušo in dobro srce. Boste ljubezniva ženska, ki bo ustvarila prijeten domek. Morda boste kdaj pozkusili »skok čez ojnice«, toda mož vas bo zadržal in vi ga boste radi ubogali.

A — 11. Ste svesti, natančni, vestni in pošten. Če boste ostali pri sedanjih odločitvah, utegnute doseči vidne uspehe. Da se vdajate takim načrtom, ni napačno; v opisanem primeru gledate na življenje pravilno, zato vas ne oo onesreči. Bodite vztrajni.

Slovenka. Če samo priznanje morebitnih napak dokazuje lepo dušo in daje možnost njih popraviti. Ker ste močno čustveni, se včasih ponizate, a vam je kmalu žal. Ste vestni, marljivi, dobrasrčni in samozavestni. Svojega zakonskega druga

boste nedvomno osrečili. Samo ne iščite ga! Če se ni prišel, bo prišel sam!

Bodočnost. Brez odgovora!
Tudi vi ste čudne vrste, več ali manj nagnjeni k ekscentričnosti, razburilji in živčni, v prsih pa le skrivate dobro srce. Včasih vam dajo mnogo opravka nevažne in nestvarne zadeve. Vaš značaj se ne bo več spremenil. Zaradi »njega« se pa strinjava.

Vesna 1942. Mladi in čustveni ste, v sebi hranite idealen pogled na svet, ki si ga za nobeno ceno nečete omadeževati. Ljubezni na prvi pogled je najlepša. Pisati mu seveda ne smete. Ali ste mu po tisti osebi že poslali svoje pozdrave? Po nji mu morate preprosto in lepo namigniti, da mislite nanj. Pa hitro, ker se utegne zgoditi, da bo dobil vtis, da ga ne marate in se bo obzirno umaknil, ker je, kakor kaže, pošten. Nadaljujte učenje v gimnaziji, za poklic pa se boste odločili po maturi.

Anafonijs 20. Večji del ljudi, ki so se posvetili medicini, so se, žal, slabo odločili. Pred kakim letom je bilo učenje medicine kar »moderno«. Vi pa ste si kar srečno izbrali poklic, ker ste vestni, natančni, inteligentni in v bistvu odločni, čaravno na videz omahujete. Če boste hoteli postati dober zdravnik, se boste morali marsičemu odpovedati.

Črni tulipan. V ljubezni sem za enkrat zelo srečna, toda rada bi vedela, kako bo v bodoče. — Šaljivka! Vem, a vam ne povem, ker ste tako radovedni. Če mi pošljete svojo najnovejšo sliko, bi vam pa je povedal! Ste dobrasrčni, zvesti, znate osrečevati in... no, zvrhan koš dobrih lastnosti! Zdravo!

Zaplenjeno motorno kolo — Mirna. Ker imate v rokah potrdilo nemških oblasti, se obrnite na nemški konzulat v Ljubljani, ki vam bo nedvomno pomagal.

Izgubljena mladost. Sem vdova in imam 15 letno hčerko, ki ima samo osnovno šolo (dovršila jo je z odliko) in bi zdaj zelo rada izpopolnila svoje znanje. Obe misliva na gimnazijo. Pravijo mi pa, da je ne sprejmejo zaradi starosti. Ali je res? — Če ima resnično veselje do učenja, naj polaga zasebne izpite. Če je res inteligentna in če so sredstva, bo lahko položila po dva izpita na leto. Takse se odmerijo po uslužbenških davkih. Če imate državno pokojnino, ali plačo, in kako davku podvrženo imovino, boste morali plačati šolnino.

A NEKDOTA

K Billrothu je prišel star možak z napol razdejanim nosom in ga prosil, naj mu izdela umeten nos.

»Koliko ste stari?« ga je vprašal slavl kirurg.

»80 let,« je bil odgovor.

»In v tej starosti se hočete podvreči tako težki operaciji?« se je začudil zdravnik.

»Zakaj pa ne?« je odgovoril starec. »Moj oče je učkal 103 leta, zakaj naj bi se jaz še celih 23 let mučil s polovico nosa?«

V severni Afriki: ogenj lahkega topništva na sovražne postojanke

KULTURNI PREGLED

Vilma Thierryjeva

II.

Nepozaben mi je ostal prizor v 1. sliki 2. dejanja »Aide«, ko se vname preprij med Amneris in Aido. Gostovala je Ančica Mitrovičeva, ki je bila Aido še v nemščini. Srečali sta se takrat dve enako žarki umetnici, ki sta se vse predali vlogam. In tako se je zgodilo, da je gospa Vilma nevede preskočila iz slovenskega v nemško besedilo, dokler se ni ob svojem izbruhu: »Zittere, Slavini!« zavedla položaja.

Ali pa se spominjam Vilme Končakove, ponosne, blage knežne, ko moli in hrabri obupane bojarje. Takrat sem poročal, da je njena »Jaroslavna najmočnejša osebnost v operi, da dosega višek v 3. sliki, katere sklep je globoko pretresljiv, dramatsko najlepša, najsilnejša slika, da se je v zadnjem dejanju ob svidenju s soprogom Igorjem z iskreno, ganljivo kreacijo tudi to pot — kakor vedno — izkazala kot velik dramatski talent in kot pevka najodličnejših kvalitete...« (Jutro, 10. X. 1930.)

Iz svojih poročil v obeh naših dnevnikih, bi lahko navedel še dolgo vrsto enakih svojih vtiskov. Ali obnovim naj le še en spomin: na njeno divno Hasanaginico v istoimenski operi Kavča Safranka. Kakor je gospa Vilma igrala in pela nesrečno ženo in majčico, je bilo celo za moje živce, otopele spričo nad štiridesetletne gledališke prakse, preveč: drgetaj in ihtel sem prav zares...

Razpisati bi se še moral o njeni silni nepozabni Kundry, ko smo še bili srečni, da smo poslušali veličastno krasnega »Parsi-

fala«. Plazeči se kot divja zver po odru, se ji je zadržala v golo koleno trščica, da je močno krvaveja. A pela in igrala je dalje, na reprizah pa neomajno živahno nastopala z zavezanim kolonom.

Gotovo je bila najbolj svoja v vlogah plenkinih, a tudi ljudske žene je podajala polno prepričljivo in kot igralka, ki se zna pogibovati v vsak značaj. Njeni Carmen se je družila Marta v »Nižavi«, Maddalena v Rigolettu, Senta v »Večnem mornarju«, Santuzza v »Cavallerij rusticani« in še druge partije, pred vsemi pa kot višek cerkovnica v Janačkovici »Jenufi«.

V knjižici »Ljubljansko narodno gledališče v l. 1928« čitam sledečo sodo še pok. pevca Pavla Debeveca: »Omenjam samo njeno največjo in res mojstersko partijo: cerkovnica je vloga, v kateri je prišla vsa posebnost glasu Thierryjeve do popolne veljave, kjer se je izpolnilo vse njeno nagnjenje k težki dramatičnosti do popolne izčrpanosti. S cerkovnico si je postavila mejnik v igralskem in pevskega oziru, mejnik tako visok in edinstveno značilen za njeno ustvarjanje, da ga do danes še ni prekorčila.«

Ta sodo je ostala pravilna, čeprav je od l. 1928 do l. 1935 pela z močnimi uspehi še razne velike partije. Cerkovnica je ostala njen najvišji, najlepši triumf, čeprav smo jo že poznali in priznavali kot Valkiro, Kundry, Tosco i. dr. Nasprotno, žal nam je bilo, če je morala spričo repertoarja, ki ji ni ustrezal, posezati tudi po vlogah, ki njenemu glasu niso bile primerne. Ker ji

kos Molièrove ironične avtobiografije. Ramon Fernandez (»La vie de Molière«, str. 120) sklepa svoje razglabljanje tega vprašanja s stavkom: »Podmene za in podmene zoper avtobiografski značaj »Sole za žene« so samo domisleki. To, kar nas v tej komediji prav posebno zagrabi, ni neuspeh priletneje glave samca v boju za mlado dekle, marveč ves način Arnolphevega gledanja na življenje, posebej še na odnos med moškim in žensko. Ta odnos ni samo kazalec socialnega in moralnega reda marveč tudi znak osnovnih pogledov na samo civilizacijo. Zakaj Arnolphe je kakor dobro pravi kompetentni poznavalec Molièrovega dela Emile Faguet (»En lissant Molière«) po svojem despotskem nagonu predstavil divje ljubezni do lastnine; v njem živi »le propriétisme furieux«. Je tip primitivnega človeka, ki je voljan prekleti in zavreči civilizacijo in ves napredek človeških npravi, če ne ustrezajo njegovi volji do izključnega posestovanja česar koli, predvsem pa ženske. Je tip tistega človeka, kakor pravi Faguet, ki si izmišlja strahotno naravno ali nadnaravno moč, samo da bi zastrašil žrtev, ki se je hoče polastiti. Zategadelj sodi Arnolphe med večne tipe človeka, prav kakor hinavec Tartuffe ali Alceste in še vrsta drugih iz Molièrove obsežne galerije.

Zaradi tega svojega primitivnega gledanja na žensko kot možovo osebno lastnino »vzgaja« Arnolphe Agnezo v nevednosti, ker je prepričan, da mu bo nevedna, v vsem naivna in preprosta žena trdneje zvesta kakor pa žena, ki pozna življenje in ljudi. V svojem trdovratnem strahu, da bi ne postal »rogonosce«, preizkuša še pred zakonom z Agnezo nje »izsolano nevednost«. Pri tem doživlja silen polom, zakaj prav iz Agnezine nevednosti in naivnosti vro na

Molièrova »Sola za žene«

Molièrova komedija »Sola za žene«, ena izmed močvirin v obilni dramatski zapuščini tega predstavitelja meščanske drame 17. stoletja, je imela v torsk slovensko premiero. Razširjenje našega molièrovskega repertoarja je omogočil prevod dramaturga in kritika J. Vidmarja, delo, ki takoj vzvame poslušalčevu pozornost, ker imajo Vidmarjevi verzji posebno govornilo gibnost, jasnost in nepriljubeno lahkoto, kar je pri rmanem odrskem besedilu prijetna odlika.

»Sola za žene« je nastala v letu Molièrove poroke. Zaradi starostne razlike med obema zakoncem hočejo nekateri videti v tej komediji, ki obravnava podoben motiv,

Kronika

* Zaradi praznika Vnebohoda bo prihodnja številka »Jutra« izšla v petek zvečer s sobotnim datumom.

* **Nov način lovljenja ostrig.** Svojevrsen način lovljenja ostrig so uvedli nekateri portugalski ribiči. V vodo potopijo aparat, ki deluje na isti način kakor sesalnik za prah. Ostrige dvigne z morskega dna in jih po široki cevi privleče na krov ladje. Listi poročajo, da se je novi način lova ostrig prav dobro obnesel.

* **Čokolada brez kakaoa.** V neki revalcijski tovarni so začeli izdelovati čokolado brez kakaoa, in sicer iz mešanice ječmena, pšenice, graha in fižola. Zmes najprej skuhamo, nato pa posušimo in zmeljemo. Potem dodajo rastlinske masti, sladkorja in esenc in čokolada je gotova. Kemiki so izjavili, da je redilna vrednost nove čokolade skoro prav tolikšna, kakor one iz mleka in kakaoa.

* **Dve dopisnici ga zasledujeta.** Te dni sta prispeli v Düsseldorf dve dopisnici, ki že 25 let potujejo za naslovjenecem. Namenjeni sta nekemu Nemcu, ki danes živi v Ameriki. Napisani in odposlani sta bili proti koncu zadnje svetovne vojne. Takrat je bil naslovjenec v vojnem ujetništvu v Avstraliji. Od tod se je po svetovni vojni vrnil v Nemčijo, toda kmalu ga je spet prevzela želja po Ameriki in je odrinil čez veliko lužo. Vsa ta leta sta mu obe dopisnici zvesto sledili križem sveta. Če pojde po sreči, bo naslovjenec po drugi svetovni vojni vendarle deležen pozdravov iz prve svetovne vojne.

IZ LJUBLJANE

u— **Nov grob.** Po daljšem trpljenju je umrla v Ljubljani ga. Jospina Tavčarjeva, po rodu iz družine Lango. Včeraj popoldne so jo pri Sv. Križu položili k večnemu počitku. Pokojnica je bila blaga žena in mati, njen najstarejši sin Franjo je carinski posrednik na Rakeku, dr. Ante je odvetnik v Cerklji, ga. Antonija je poročena Venerjeva, ga. Alma pa je poročena Hrovatinova. — Naše iskreno sožalje!

u— **Novo mestno ljudsko kopalnice** v Kolesarji letos najbrž še ne bo moglo služiti svojemu namenu, čeprav smo pred kratkim v nekem dnevniku čitali to razveseljivo vest ter bi bilo to sodobno urejeno ljudsko kopalnice silno potrebno za zdravje ljubljanskega prebivalstva. Ker ni bilo več na razpolago dosti denarja, so že lani morali v kopalnici prenehati dela. Mestna uprava si prizadeva za kredit, da bi mogla zgraditi čistilnik za vse potrebne naprave in stroje. Dokler kredit ni zagotovljen tudi še ni mogoče povedati, kdaj bo novo kopalnice vsaj za silo porabno. Izredne razmere so nas naučile, da se s potrpljenjem in razumevanjem odrekamo še važnejšim zahtevam, zato bomo pa morali še počakati tudi s prepotrebim novim sodobnim ljudskim kopalnicam.

u— **Zgodovina naših koncertov ne pozna tako pomembnega koncertnega večera,** kakršnega bomo jutri zvečer imeli v veliki filharmonični dvorani. Še nikdar ni nastopilo na enem koncertu toliko in tako odličnih koncertantov, kakor jih bomo imeli priliko slišati jutri zvečer. Ta dogodek bo tem pomembnejši, ker so vsi koncertanti izšli iz šole Glasbene Maticice. Ozko povezana pa je z njo tudi večina skladateljev, katerih dela so na koncertnem sporedu. Kakor vse prireditve, ki jih je priredila Glasbena Maticica v proslavo 60-letnice obstoja njene glasbene šole, bo imel tudi jutrišnji koncert uvodno besedo, katero bo govoril predsednik Glasbene Maticice dr. Vladimir Ravnikar, ki je z maticično šolo najtesneje povezan ves čas njenega obstoja in dela. Ponovno opozarjamo, da nastopijo na tem koncertu: ga. Pavla Lovšičeva, ga. Franja Golobova, gđ. Zora Zarnikova ter gđ. Julij Betetto, Marjan Lipovšek, Leon Pfeifer, Janko Ravnik, Karlo Rupel in Anton Trost. Začetek koncerta bo točno ob četrti na 7 v veliki filharmonični dvorani, konec pred 8. uro. Vstopnice so v Knjižnici Glasbene Maticice, tam se dobi tudi podroben spored.

u— **Solski orkester** pod vodstvom prof. Karla Jeraja, godalni ansambel pod vodstvom prof. Avgusta Ivančiča in mladinski solski zbor pod vodstvom Jurija Gregorja, bodo nastopili danes ob pol 11. uri dopoldne v veliki filharmonični dvorani na Tretji javni produkciji propagandnega teatna, ki je prirejen ob 60-letnici Glasbene

Maticice. Uvodno besedo bo govoril docent Marjan Lipovšek. Nato sledi spored: I. Mladinski zbor: Svirski: Kje so tiste stezice, Kramol: Mrzel veter tebe žene, Adamič: Jurjevanje, Tri pure, tri raje, Cigan-ska, Adamič: Tri konopljice, Hrovatin: Na planinah, Grbec: Jezus pušeljček. Mladinski zbor vodi Gregor Jurij. II. Solski ansambel: Premrli: Koronica za 4 violine in klavir, Ansambel vodi Ivančič Avgust. III. Solski orkester: Frescobaldi: Toccata, Rasponi: Spagnoletta, Barbetta: Pavane, Haydn: Otroška simfonija, Allegro, Menuet, Adagio. Podroben spored se dobi v Knjižnici Glasbene Maticice.

u— **Po piščance naj pridejo vsi oni člani,** ki so oddali jajca v valjenje društvu »Mali gospodar«. Piščanci se bodo oddajali v petek dne 15. t. m. od 10. ure dopoldne dalje ves dan. Doselej je društvo umetno izvalilo v dveh valilnikih dvakrat po 1000 piščancev in pri sedanjem valjenju se jih bo izvalilo tudi približno toliko. Tako se je v Ljubljani perutinarstvo pomnožilo za okoli 3000 živali. Društvo pa pripravlja četrto valjenje, vendar bo to pot nabavilo društvo valilna jajca samo, in sicer jih bo dobilo z dežele, ker je uspeh pri podeželskih jajcih večji. Enodnevnne piščance bo nato društvo oddajalo vsem reflektantom, ki se zanje prijavijo še sedaj. Tudi mlade kunce bo društvo še dodeljevalo, in sicer iz gospodarskih pasem ter onim članom, ki se obvežejo, da vrnejo pozneje žival iz svoje prireje. Za dodelitev mladih kunčic mora poslati član pismo prošnje. Vsa pojasmila se dobe v društveni pisarni na Gallusovem nabrežju 33, kjer je na razpolago tudi krvna moka, lanene tropine, klajno apno, topinambur in drugo.

u— **Interesenti za semenski fižol,** ki so vložili prošnje, niso pa prišli po nakaznico, naj pridejo ponje do vključene petka 15. t. m. v sobo št. 35 na mestnem gospodarskem uradu, Beethovnova ul. št. 7. Po nakaznici lahko pridejo tudi njih pooblaščenici s pismenim pooblastilom. Kdor do tega roka ne prišel po nakaznico, bo izgubil veljavo, ter bo njemu nakazan fižol oddan drugim.

u— **Pri naznanjanju sprememb** glede pravištev v Mokrongoj obitno-nadaljevalna šola, ker je potreba zanj zelo velika, saj je v trgu z okolico in tovarniškimi vajenci okoli 40 učencev in učenec. Kako je na polju? Lepo vreme, ki je bilo pretekli teden, je pripomoglo, da so kmetovalci opravili najnujnejša dela na polju: saditev krompirja, koruze, fižola itd. Letos je zaradi dolgotrajne zime delo zelo zaostalo. Vendar se opazi zadnje dni povsod blagodejni učinek toplega sonca. Ozimnina je v nekaterih krajih zelo segnila preko zime, mnogi kmetovalci so bili pripravljeni preorači jo in zasedati z novim semenom ali kakšno drugo kulturo.

Sadno drevje. Tudi sadno drevje je obušilo hudo zimo, saj ga je mnogo polomljenega od snega, mnogo vej se je zaradi pecebe posušilo. Najhujšo škodo pa so napravili zajci in voluhar. Saj je na mnogih krajih mlajše sadno drevje vse obzrto od teh škodljivcev. Kar pa je srečno ostalo preko zime, se je odelo te dni v svojo praznično oblačilo. Če sodimo po cvetju, bomo imeli letos, če ne bo še kakšne duše nesreče, srednje dober pridelek. Na vsak način pa bi bilo treba škropiti.

Cena prasičev za rejo je na rednem živinskem sejmu, ki je bil 7. t. m., znašala 500—8000 lir za 6 do 8 tedenske prasičke. Povpraševanja je bilo veliko, skoro vse blago je bilo prodano. Čepljenje proti kozam bo za dojenčke in šolobvezne otroke v soboto 16. t. m. ob 8. uri zjutraj v tukajšnji šoli v prtiličju. Pregled čepljenja se bo izvršil teden dni kasneje istotam.

Na Vnebohodu ob 16. in 18. uri VESELI TEATER

u— **Ogenj.** V sredo dopoldne se je vžgalo na podu nekakega posestnika v Čebelarški ulici v Dravljah. Na pomoč so bili poklicani gasilci, ki pa jim ni bilo treba stopiti v akcijo, ker so ogenj pogasili že domačini. Škoda ni velika.

u— **V evangelijski cerkvi** bo na dan Vnebohoda ob 10. uri dopoldne služba Božja.

u— **Nesreče.** 55 letnemu posestniku Ivanu Petku iz Gorenje vasi pri Logatcu so se splašili v voz vpreženi voli. Pri skoku z voza si je izpahnil levo roko v rami. Upokojenka Tobačica tovarne, 81 let stara Franja Bokalova, je padla in si poškodovala desno nogo. Na cirkularju se je ponesrečil 30 letni mizarški pomočnik Ivan Danilčič iz Ljubljane. Poškodovane ima

prste na levi. Prste si je zmečkal pri popravljanju voza 21 letni posestnik Franc Pakl iz Stične. Ponesrečenici so zdravilo v ljubljanski splošni bolnišnici.

u— **Na Nova razstava v Galeriji Obersnel.** V nedeljo, 17. t. m. ob 10. uri dopoldne se bo otvorila v Galeriji Obersnel umetnostna razstava znanih umetnikov Nikolaja Omerasa in Karla Putriha. Razstava bo trajala od 17. do 31. t. m. Posebna vabila se ne razpošiljajo.

Iz Novega mesta

u— **Telefonske zveze z notranjostjo države.** Za vsak telefonski razgovor izven področja ljubljanske pokrajine je potrebno posebno dovoljenje, katero izdaja državni policijski komisariat proti predložitvi posebne prošnje v dveh izvodih. V prošnji je treba točno navesti kraj in telefonsko številko, s katero se hoče govoriti, ter kratko vsebino razgovora.

u— **Razdeljevanje semen.** Novomeško okrajno glavarstvo sporoča, da bodo kmetovalci, ki so se pravočasno javili pri Gospodarski zvezi okolišarja pri kmetijskem oddelku Visokega komisariata, prejeli semenski fižol, oves in koruzo pri podružničnih blagovnih in prodajnih zadruharjih Gospodarske zveze v Novem mestu in št. Jerneju.

u— **Živinski sejem.** Ponedeljkov živinski sejem na Loku je bil prav dobro obiskan s strani prodajalcev, vendar je bilo dokaj manj kupcev, kakor običajno. Na sejmu je bilo pripeljanih skupno 465 svinj, za katere so se v glavnem zanimali kupci iz Bele krajine in Kočevja. Cene prasičev za rejo so poskočile, zaradi česar je ostalo mnogo blaga neprodanega. Tuli konjev je bilo pripeljano na sejem prav lepo število, ter je bila kupčija z njimi prav živahna.

Iz Mokronoga

Kmečko-nadaljevalna šola. V začetku aprila je bila zaključena pouka na tukajšnji kmečko-nadaljevalni šoli. Pouk je obiskovalo v letošnji zimi 16 kmečkih fantov. Uspeh je bil prav zadovoljiv. Učenci so z veseljem prihajali k pouku. Ob skromni zaključitvi v najčistejšem krogu so fantje obljubili, da se bodo skušali ravnati po pridobljenih naukih in da bodo v prihodnjem šolskem letu pozimi pripeljali k pouku še druge fante, ki jim je pouk nujno potreben. Saj je bil letos obisk za tako velik omake kmečkega prebivalstva res malo premajhen.

Obitno-nadaljevalna šola. V jeseni se misli osnovati v Mokronogju obitno-nadaljevalna šola, ker je potreba zanj zelo velika, saj je v trgu z okolico in tovarniškimi vajenci okoli 40 učencev in učenec.

Kako je na polju? Lepo vreme, ki je bilo pretekli teden, je pripomoglo, da so kmetovalci opravili najnujnejša dela na polju: saditev krompirja, koruze, fižola itd. Letos je zaradi dolgotrajne zime delo zelo zaostalo. Vendar se opazi zadnje dni povsod blagodejni učinek toplega sonca. Ozimnina je v nekaterih krajih zelo segnila preko zime, mnogi kmetovalci so bili pripravljeni preorači jo in zasedati z novim semenom ali kakšno drugo kulturo.

Sadno drevje. Tudi sadno drevje je obušilo hudo zimo, saj ga je mnogo polomljenega od snega, mnogo vej se je zaradi pecebe posušilo. Najhujšo škodo pa so napravili zajci in voluhar. Saj je na mnogih krajih mlajše sadno drevje vse obzrto od teh škodljivcev. Kar pa je srečno ostalo preko zime, se je odelo te dni v svojo praznično oblačilo. Če sodimo po cvetju, bomo imeli letos, če ne bo še kakšne duše nesreče, srednje dober pridelek. Na vsak način pa bi bilo treba škropiti.

Cena prasičev za rejo je na rednem živinskem sejmu, ki je bil 7. t. m., znašala 500—8000 lir za 6 do 8 tedenske prasičke. Povpraševanja je bilo veliko, skoro vse blago je bilo prodano.

Čepljenje proti kozam bo za dojenčke in šolobvezne otroke v soboto 16. t. m. ob 8. uri zjutraj v tukajšnji šoli v prtiličju. Pregled čepljenja se bo izvršil teden dni kasneje istotam.

Z Gorenjskega

Smrt uglednega obrtnika. Po daljši bolezni je šele 50 let star umrl 7. t. m. g. Jurij Ravnik, pekovski in slaščičarski mojster ter posestnik na Bledu. K večnemu počitku ga so spremili v soboto 9. t. m. na domačo pokopališče. Udeležba pri pogrebu je bila tolikšna, kakršne Bled še dolgo ni videl. Izpračala je, da je bil pokojnik splošno priljubljen in spoštovan med Blečji in okoličinami.

tuacijami. Ga Levčarjeva je dobila z Agnezo vlogo, v kateri se je lahko igralsko izživela iz polnega. Agneza je naivna nat exochén. Naravna ljubkost je združena z duševno preprostostjo; njena čustva silijo preko umetnih ovir kakor voda preko kamena in prirojena ženska zvičnost, velika odlika, ki jo je dala narava samicam, krha in lomi kar sproti Amolpova razumsko omejena, tako rekoč »tendenčna« čustva. Ga Levčarjeva je dala Agnezi vsvojo gledališko kri in je s svojo igro osvajala v slahernem prizoru.

Agnezinega ljubimca Horaca igra Nakrst. Vloga sama nima kdo ve kaj problematične: je to eden izmed pristno romovski ljubimcev. Čigar največja vrlina je v tem, da je mlad in prikupe. Nakrst je dal svojemu Horacu oblike z vsemi psihološkimi odtiski in igri ter je v zaupljivih prizorih z Amolpohom živo konkretiziral z zrolo in težko naravo svojega tekmeča. Dvojica: kmet Alain in kmetica Georgetta sta pristni proizvod dramatskega okusa Molierove dobe, ustvarjena zato, da zabavata s svojo smešnostjo; Potokar in ga Kraljeva sta ju dala iz polnega. Amolpovega preudarnega prijatelja Chrsalida igra Vlad. Skrbinešek, Milan Skrbinešek pa Orona; tu sta še Košta kot Enrique in Lipah kot notar. Če izvzamemo Chrsalida, ki se pojavlja v dogajanju kot nekaj »bon sens« sredi strasti, so vse te osebe epizodne, vendar dobra zasedba tudi tu prispeva deleže k celotnemu uspehu. Sodelovanje pianista B. Adamiča podčrta razpoložljivi moment med posameznimi slikami, jih veže in — prav kakor reflektorji — uvaža v veseli razgibanosti njihove začetke.

Spiro tolikih in tako večjih prijemov je Molierova komedija dobila na sodobno gledališko noto uglašeno življenje in dosegla na premieri viden uspeh.

Obnovite naročnino!

ličani. Svojo obrt je vodil do zadnjega. — Naj mu bo lahka zemlja! Užalošenim svojcem naše iskreno sožalje!

Krankska industrijska družba bo imela izredni občni zbor 10. junija popoldne na Jesenicah. Sklepati bodo o prenosu sedeža družbe, o spremembi pravil in o potrditvi kooptiranih upravnih svetnikov. Lastniki delnic, ki se hočejo udeležiti občnega zbora, morajo najkasneje do 23. maja položiti delnice pri Kreditnem zavodu v Ljubljani.

Skala je prebila streho. Huda nesreča se je primerila v bližini Volšperke. Nad hišo kmeta Jurija Johansa se je ponoči utrgala velika skala, dolga 2 metra in meter visoka, težka približno 8000 kg. Z vsa silo je zgrmela v dolino in treščila na streho Johansove hiše. Hiša se je kar sesedla. Na vsi sredi pa zakonca nista bila ranjena. Napraviti sta morala luknjo skozi razdrto streho, da sta se rešila na prosto.

S Spodnje štajerske

Kulturno zborovanje Helmatbunda. V odja glavnega prosvetnega urada in državnega propagandnega vodstva narodno-socialistične stranke Karel Cerff je govoril v ponedeljek v Gradcu, v torku pa je nastopil na prvem prosvetnem zasedanju Helmatbunda v Mariboru. Dal je navodila za širjenje nemške ljudske prosvete.

Ob obležiteli celjskega prosvetnega urada objavila mariborski dnevnik, da se prebivalstvo celjskega okrožja po dokončanih jezikovnih tečajih že znatno poslužuje nemščine. Pri ljudski prosveti sodeluje pri celjskem okrožju 40 učiteljskih društev. Bilo je prirejenih 23 predavanj. Ustanovljene so bile ljudske knjižnice v Celju, na Dobrni, na Pristavi pri Smarju, v Smarju pri Jelšah in v Vranskem. Novi grobovi. V Mariboru so umrli: 74 letna zasebnica Marija Horvatova, 33 letna posestnikova hčerka Jospina Mahe-tova, 75 letna Marija Ornikova in zasebnica Ana Ilčeva, v Pekiherj posestnik Anton Moder, v Celju 68 letna zasebnica Antonija Gračnarjeva, v Smartnem na Pohorju pa 74 letna posestnica Ivana Furmanova. Pokojnica je pred 14 dnevi praznovala zlato poroko.

V Velenju je bil zbor krajevne skupne. Pripeljal se je tudi okrožni vodja Dorfmeister iz Celja in je v daljšem govoru razpravljal o vseh vprašanih Spodnje štajerske. Pojasnil je vse zadnje dogodke.

Nesreče. 28 letni delavec Vincenc Desanti iz Maribora je vozil železno cev. Visoko naloženi voziček pa se mu je prevrnil in mu zdrobil desno nogo. 18 letni delavec Anton Tinauer je padel na Tenzem pod težko naložen voz in si zlomil levoico. 45 letni Alojz Lesjak s Tenzega je padel s tovornega avta, naloženega z gramozom, in si je polmili več reber. Nekaj sprevednica pa je padla z avtobusa in obležala hudo poškodovana. Vse te poškodovance so pripeljali v mariborsko bolnišnico.

V Murski Soboti je bil župan Nandor Hartner imenovan za poslanca, njegov naslednik kot župan pa je bančni ravnatelj Lipič. — Za ravnatelja soboške gimnazije je bil imenovan dr. phil. et theol. Edvard Törner, doma iz Turnišča, doslej profesor v Sombotelju. V 7. in 8. razredu sta »svendske« paralele, drugače pa je učni jezik madžarski. — Umrila sta v Murski Soboti ga. Mimi Sterova v 51. letu in g. Štefan Klanjšek v 60. letu, v Tišini pa gđ. Olga Rehnova.

Iz Hrvaške

Priročnik o politični in sodni razdelitvi NDH. V Zagrebu je izšel priročnik o politični in sodni razdelitvi Nezavisne države Hrvaške. Delo obsega: popis vseh ministrstev in njihovih oddelkov in navaja tudi ulice, kjer se nahajajo; popis krajev in občin NDH ter popis uradov, ustanov in zavodov na sedežih okrajnih oblasti. Knjiga vsebuje tudi podatke o razdelitvi države na Velike župe in druge upravne enotice.

Stroga kazen zaradi brezvestne trgovine. Ravnateljstvo za javni red in varnost je zaradi brezvestne trgovine kaznovalo trgovca Vinka Zakmana z globo 400.000 kun in letom dni prisilnega bivanja v taborišču, v trgovini pa po postavljen državnih komisar. Kaznovanih je še cela vrsta drugih trgovcev z manjšimi denarnimi in zapornimi kaznimi.

Hrvatski učitelji pojdijo v Rumunijo. Zveza hrvaških učiteljskih društev v časopisih poziva mlade hrvaške učitelje, ki

hočejo opravljati učiteljsko službo v Rumuniji, da se čimprej javijo pri njej. Pomagajo se zelo ugodni, kajti kralji, kjer žive Hrvati, imajo zmerno podnebje in so rodovitni.

Reorganizacija strokovnih nadaljevalnih šol. V Zagrebu se je sestel odbor za reorganizacijo stokovnih nadaljevalnih šol. V njem so zastopani predstavniki trgovinskega ministrstva, obrtna zbornica in profesorji obrtnih in tehničnih šol. Naloga odbora je izdelati v podrobnosti načrt nove zakonske uredbe.

Solska kuhinja v Travniku. V Domu narodnega zdravja v Travniku je bila odprta solska kuhinja, kjer dobiva brezplačno hrano 214 revnih učencev in učenek mestnih šol.

Saditev sadnih dreves. V spomin na Ob-letnico DNH so začeli v Veliki župi Pri-gorje na javnih krajih zasajati sadna drevesa. Posadili bodo 634 orehov, 308 češenj, 748 jabolk, 144 hrušk in 100 sliv. V šolskih gozdovih gojijo cepice in bo vsak učenec dobil po enega.

Sprejem v častniško šolo. Za mladeniče, ki hočejo postati aktivni udeležniki častniške, je razpisal natečaj. Tečajniki z dovršenimi 7 razredi srednje šole bodo uvrščeni v prvi tečaj, v katerem traja izobrazba dve leti, tečajniki z dovršenimi 8 razredi srednje šole in zrelostnim izpitom pa bodo uvrščeni v drugi tečaj, kjer traja izobrazba eno leto. Gojenci imajo ves čas šolanja brezplačno stanovanje, hrano, obleko, obutev, knjige in šolske potrebščine.

Prepoved izdajanja koledarjev. Državni propagandni in poročevalski urad obvešča vse, ki so pretekla leta izdajali letopise (koledarje), da letos letopisi ne bodo mogli iziti in da se nikomur ne bo dalo tozadevno dovoljenje.

Otok Pag ima brzojavno zvezo s kopnim. Po razmejitvi med kraljevino Italijo in Nezavisno državo Hrvaško je ostal Pag brez neposredne brzojavne zveze s hrvaškimi državnimi področjem. Pošto ministarstvo je zdel zvezelo brzojavne vode postaj Gospić, Brušane, Karlobag, Novalja in Pag.

Radio Ljubljana

ČETRTEK, 14. MAJA 1942-XX

7.30: Poročila v slovensščini. 7.45: Pesmi in naprevi (8.00) — v odmoru: Napoved časa. 8.15: Poročila v italijansščini. 12.15: Koncert Tria Emone. 12.40: Sekstet Jandoli. 13.: Napoved časa — Poročila v italijansščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensščini. 13.17: Radijski orkester vodi dirigent D. M. Šijanec — Orkestralna glasba. 14.: Poročila v italijansščini. 14.15: Izmenjalni koncert z Nemčijo. 14.45: Poročila v slovensščini. 17.15: Kuret Vladimir, Zlatiranje peronospore (kmet. predavanje v slovensščini). 17.40: Koncert sopranistke Luize Garbi. 19.30: Poročila v slovensščini. 19.45: Na harmoniko igra Vlado Golob. 20.: Napoved časa — Poročila v italijansščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovensščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Simfonični koncert vodi dirigent Fernando Previtali. 21.35: Komorni zbor vodi dirigent D. M. Šijanec. 22.10: Violinski koncert Leona Pfeifferja (pri klavirju Marjan Lipovšek). 22.45: Poročila v italijansščini.

PETEREK, 15. MAJA 1942-XX

7.30: Poročila v slovensščini. 7.45: Lahka glasba — V odmoru (8.00) Napoved časa. 8.15: Poročila v italijansščini. 12.15: Koncert altistke Vide Rudolfove (pri klavirju Marjan Lipovšek). 12.40: Karakteristična ital. skupina, vodi dirigent Prati. 13.: Napoved časa — Poročila v italijansščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensščini. 13.17: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — Pisana glasba. 14.: Poročila v italijansščini. 14.15: Orkester vodi dirigent Spaggiari. 14.45: Poročila v slovensščini. 17.15: Koncert violonista Karla Rupla in pianista L. M. Škerjanca. 19.: »Govorimo italijansko« — poučje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovensščini. 19.45: Lahka glasba. 20.: Napoved časa — Poročila v italijansščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovensščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Radijski orkester vodi dirigent D. M. Šijanec, sodelujeta sopranistka Manja Mlejnik in altistka Elza Karlovec — Opera glasba. 21.30: Orgelski koncert Pavla Rančigaja. 22.: Predavanje v slovensščini. 22.10: Koncert Adamičevega orkestra. 22.45: Poročila v italijansščini.

ZAPISKI

Druga produkcija Glasbene Maticice

Tudi druga javna produkcija gojencev šole Glasbene maticice nam je nudila pester pregled domačih in tujih skladb. Nastopajoča mladina je tudi v tork zvečer pripravila staršem in svojim glasbenim vzgojiteljem prijetno presenečenje. Utrdili so sloves, ki oia uživajo šole gđ. Z. Bradačeve, ge. M. Bizjak-Vajlalo, gđ. S. Hrašovčeve, ge. A. Ivančiča, ge. V. Launa, ge. P. Lipovškove, gđ. O. Primčeve, ge. K. Sencina, ge. O. Sesta, ge. V. Šonca, ge. M. Štrukljeve in ge. V. Wistinghausnove.

Mlajši so z nežno ljubkostjo izvajali svoje skladbe ter izvajali svojim instrumentom, v prvi vrsti klavirju, razmeroma čiste, ubrane tone. Starejši pa so že pokazali artistično spretnost, toplo uživanje, ki sta med glavnimi pogoji uspešnega re-produktivnega podajanja. Opaža se pri nekaterih precejšnja stopnja tistega znanja, ki mu pravimo umetniško občutje. Polno, zrelo izvajanje je odlikovalo predvsem nastop gojenca Dušana Vebleta, ki je na svojem klavirnetu precizno odsviral prvi stavek Weberjevega Koncerta št. 1. V pretežni večini so prevladovala klavirska skladba. Primer skladne solge sta nudili zaključni točki štiričrtnega izvajanja na dveh klavirjih.

Celotni spored sta poživljali deklamacijski točki in solistično petje sopranistke D. Vidmarjeve. Ciril Pfeifer, ki je častveno prenašal župančičeve »Kvar-tirece«, in Vinko Podgoršek, ki je po deklamaciji »Rožljina in Vrjanka« žel se posebno navdušen aplavz, sta izvežbana deklamatorja, ki uravnata dihanje in glasovno niansiranje skladno z vsebinskim dogajanjem. Sopran Drage Vidmarje-ve, ki je z občutjem odpevala Adamičeve »Pri zibelci« in D'Albertovo »Pesem Mir-toleje« iz opere »Mrtve oči«, je prijetno zveneč; na polnosti pridobiva predvsem v

dan nezadržna človeška čustva, kipi ljube-dan do Horaca, prvega mladeniča, ki ji stopi na življenjsko pot in ki ni morda v ničemer izreden, a vtelesa zanj mladost in ljubezen.

Ne gre zgolj za razliko v letih: gre za samo usodnost ljubezenskih čustev, ki hočejo biti prosti kakor tok vode v naravi. S tem, da si Amolpe vzgaja ženo in ji skuša dati zaželene lastnosti, se spremeni v Agne-zinih očeh v očeta in pride v povsem drugi kompleks njenih čustev, kakor je kompleks seksualno erotičnega življenja. Nje-gova polomija se spreminja iz komedije v tragedijo; v združiti obeh žanrov vidi Fer-nandez največji napredek, ki ga je dosegel Molière s »Solo za žene« in obenem enega poglavitnih problemov njene dramaturgije.

Prva slovenska uprizoritev »Solo za žene« je v letošnji kroniki naše Drame, kjer so tako redka odkritja in presenečenja. drama-tičski dogodek. Režiser arh. Bojan Stupica je z nagonsko silo teatarskega človeka in z razgledanim znanjem režiserja se-gel k osrednjim živcem te Molierove drama-tiske pesnitve in izoblikoval predstavo, ki se dviga nad povprečno raven. Predvsem je razdelil tridejansko komedijo v dvajset slik, operacija, ki se zdi tako nepriljubljena, kakor da bi bila razdelitev prvotna. Da po-veže slike posameznih dejanj je dal izpolni-ti presledke s pianistovim muziciranjem. Scena, izvršena po režiserjevih osnutkih, ni realistična in ne klasično tradicionalna, marveč konstruirana z najpotrebnejšimi stilnimi okrajsavami in naznačbami, vendar pa rafinirano premišljena glede učinka ter ubrane linearno in barvno v čvrsto sklenje-no enoto. Kostumi posameznih oseb preha-jajo iz historičnega okvirja v teatsko-dekorativno etilizacijo. Vloge so prilagojene celotni zasnovi, režiserjevi viziji igre in od-tehtane na ajeni vizuelno-akustični dogna-nosti. Prav v tem primeru vidimo zopet — kakor v prvem desetletju po veliki vojni — režiserjevo vrhovno oblast, ki si podreja avtorja in igralca ter ustvarja iz drama-tičskih idej, iz igralčevega telesa in njegovih

izraznih sredstev ter iz smiselno izgrajene-ga okolja umetniško vizijo nove teatske nadrešenosti. Režiser je v obsežnem član-ku »Nekaj misli ob režiji Molierove »Solo za žene« (Gledališki list 16—17) razložil no samo svoje poglede na ta konkretni primer, marveč tudi na vso problematiko režiserje-vih posegov v dramatsko gledališko umet-nost.

Kot posebno značilnost te verzificirane komedije naj naglasim režiserjevo skrb za jasno in čisto recitacijo. Če je Vidmarjev prevod v tem pogledu posebno ustrezen, bi na drugi strani govorilo še tako pripravi-ti stih medlo izvenbi v prisiljenem okviru odrske besede, ki bi ne stalo za igralci re-žiserjevo čujoče, baročni patos, deklamato-rično nabuhlost ali naglo požiranje stihov prestrežajoče uho. O našem odskem jeziku, ki je še vedno problem zase, je arh. Stupica povedal mimogrede nekaj preudarnih besed, katerih vsebinsko zgoščeno bi

SPORT

Morda pa je le že odločeno vse?

V italijanskem nogometnem prvenstvu bo bržkone ostalo pri tem, da bo letos Roma dobila veliko lovoriko

Nad 100.000 gledalcev je bilo preteklo nedeljo zbranih na 8 nogometnih tekmah, v katerih so bile oddane točke za prvenstvo v diviziji A, in malo manj kakor polovica te množice je prisostvovala ostalim srečanjem v diviziji B — to so nekatere podrobnosti o XXV. kolu tekmovalnega prvenstva najboljšega nogometnega kluba v Italiji — in vendar vsi ti izidi le še niso dali dokončnega odgovora na vprašanje, kdo bo letos osvojil prve naslove v obeh skupinah tekmujočih.

Prav za prav je bila ta zadnja nedelja po svojem sporu takšna, da bi bila lahko že rešila vsa ta vprašanja, toda prišlo je drugače. Odlično razpoložena Roma, ki je že pred 14 dnevi prinesla dve točki iz Venezije, je to nedeljo dobila še eno, in sicer s svojim najnevarnejšim nasprotnikom Torinom. Vse pa tako kaže, da Torino kljub temu, da se je zaenkrat še obdržal na svojem drugem mestu, ne bo mogel vztrajati tamkaj dalje in čeprav sta tudi Venezia in Genova pokazali mnogo volje, da bi se posegle med odločitve, se mora smatrati, da naloga vseh teh nasledovalcev Rome skoraj ne vzbujajo nobene nade več na uspeh.

Razen tega se je ta dan podirilo zadnje upanje, da bi se rešila s predzadnjega mesta Modena, ki jo je Fiorentina pokopala s celim plazom zgoditkov, kar velja prav tako za moštvo Napolija, ki je odšlo praznik rok z igrišča v Livornu. V tem delu tabele je očitno že vse razčiščen.

Ostale tekme so bile bolj ali manj prestežnega pomena in so posebno zadovoljile občinstvo one v Triestu, kjer je gostoval Milano, dalje ona v Romi, kjer je zmagal domači Lazio in v Bologni, kjer je z enim golom spravila ves izkupiček Bologna, čeprav se je pokazala precej šibka v napadnih akcijah.

Položaj v prvenstveni tabeli pa je do prihodnje nedelje naslednji:

Roma	25	12	9	4	37	20	33
Torino	25	13	7	5	42	31	33
Venezija	25	12	7	6	31	19	31
Genova	25	10	10	5	42	29	30
Lazio	25	10	8	7	43	32	28
Milano	25	10	6	9	47	38	26
Bologna	25	11	4	10	39	29	26
Juventus	25	10	6	9	38	34	26
Triestina	25	7	11	7	24	26	25
Fiorentina	25	9	5	11	45	42	23

Liguria	25	8	6	11	36	46	22
Atalanta	25	8	5	12	29	33	21
Modena	25	5	6	14	18	51	16
Napoli	25	4	7	14	23	45	15
Ambrosiana	25	7	9	9	27	33	23
Livorno	25	8	6	11	30	43	22

Tri zmage in trije porazi

to je glavna bilanca zadnjega termina prvenstvenih tekem v diviziji B, od katerih so zmage in porazi natančno na polovico razdeljeni med 6 vodilnih enajstoric. Bari, Pescara in Novara so zmagale doma in si močno pomagale s tem izkupičkom. Razdalja med njimi in naslednjimi se je močno povečala, skoraj zavidljivo postojanko pa je zavzel vodilni Bari, ki mu zdaj že ne bo mogoče zlepa priti do živega, čeprav ima zdaj tudi še eno partijo v dobro. Pescara — o tem moštvo moramo naknadno zabeležiti še to, da je bila njegova prvenstvena tekma predzadnje nedelje z Luccheseom verificirana s 3:0 v njegovo korist — je ustavila udarno moštvo Novare in se tesno priključila na vodilno enajstoro. Tretji zmagovalec med vodilnimi šestimi je bila Padova, ki je s precejšnjim trudom dobila obe točki proti Sieni in z boljšo razliko golov obdržala svoje drugo mesto v tabeli. Slabše se je godilo Bresciji, ki je izgubila proti Reggiani in se bo morala v bodoče zelo potruditi, če bo še hotela imeti kaj besede pri glavnih odločitvah.

Ostale podrobnosti o stanju tekmovalnega v tej diviziji so razvidne iz prvenstvene razpredelnice, ki kaže naslednjo sliko:

Bari	26	15	7	4	35	21	37
Padova	25	14	6	5	40	16	34
Pescara	25	14	6	5	37	19	34
Vicenza	25	11	11	3	38	12	33
Novara	25	13	6	6	36	18	32
Brescia	25	12	7	6	44	24	31
Spezia	25	11	5	9	37	26	27
Alessandria	25	11	5	9	29	21	27
Pisa	25	11	4	10	34	42	26
Fanfulla	25	10	4	11	34	33	24
Udinese	26	9	6	11	23	32	24
Pro Patria	25	8	7	10	29	30	23
Savona	25	9	4	12	31	33	22
Siena	25	8	4	13	29	33	20
Fiumana	25	6	5	14	36	43	17
Reggiana	25	4	9	12	15	32	17
Prato	25	5	7	13	20	45	17
Lucchese	25	2	3	20	15	72	7

Lepa vojaška sportna manifestacija

Novo mesto, 12. maja
Za proslavo »Dneva vojske« je bilo na vzorno urejenem kandijskem stadionu v Novem mestu gimnastično in lahkoatletsko tekmovaljevo vojaških enic divizije Isonzo. Tekmovalja so se udeležili atleti iz vseh mnogostevilnih enic omenjenega poveljstva.

Oba dneva je bilo vreme prireditev naklonjeno in njena organizacija je bila odlična. Vzorna ureditev športnega prostora in vseh naprav ter hiter potek pestrega sporeda sta nas spominjala na največje športne prireditve. Zvočnik je sprotil napovedoval imena in rezultate tekmovalcev. Vodja tekmovalja in duša te športne manifestacije je bil trener Fidal poročnik g. Cumer, čigar vzorni poštovanostni in velikemu strokovnemu znanju se je treba zahvaliti za tako lep uspeh. Kot vrhovni sodnik je sodeloval delegat Fidal in italijanski zvezni sodnik g. Negrini.

Kakor po organizaciji, tako je tudi po številu nastopajočih atletov bila prireditev najuspešnejša te vrste v Ljubljanski pokrajini. Skupno je nastopilo 280 atletov. Doseženi rezultati so v splošnem povprečni, kar izhaja v glavnem od tod, ker so morali posamezni najboljši atleti zaporedoma nastopiti v več disciplinah, ter radi zgodnjega letnega časa tudi še niso imeli dovolj prilike za trening.

Obisk prireditev je presegal vsa pričakovanja in na stadionu se je zbralo preko 1500 gledalcev, ki so z največjim zanimanjem prisostvovali izredno napetim borbam. Na častni tribuni je prisostvoval tekmar tudi poveljnik divizije general Cerutti s častniškim zborom, okrajni civilni komisar konzul Manu-Rici, poveljnik karabinerjev kapetan cav. Ferra, politični tajnik Varini in drugi.

Tehnični rezultati.
Vojni štafetni tek: 1. 24. peš. polk I 3:12.10, 2. 6. top. polk 3:18, 3. 24. peš. polk II: 3:21.

Tek 80 m: 1. Rugolo (inž.) 9.6, 2. Falvanega (6. top. polk) 9.6, 3. Pizzamiglio (6. top. polk) 9.8;

Met bomb: 1. De Cocco (6. top. polk) 70.24 m, 2. Agostini (inž.) 69.54 m, 3. Berini (24. peš. polk) 69.13 m; **klasifikacija** po moštvihi: 1. 6. top. polk 122 točk, 2. 24. peš. polk I 115 točk, 3. inženjeri 99 točk.

Vlek vrvi: 1. 24. peš. polk I, 2. 60. bat. finančne straže, 3. 24. peš. polk II.

Štafeta 4 krat 250 m: 1. 24. peš. polk I 2:06.7, 2. 6. top. polk 2:10, 3. 40. top. polk 2:14.3.

Kolesarska džinkana: 1. Casogrande, 40. top. polk 1.1, 2. Cumer, 6. top. polk 1:2.4, 3. Morello 24. peš. polk 1:3.7.

Olimpijska štafeta: 1. 24. peš. polk I, 2. 6. top. polk, 3. 24. peš. polk II.

Patrolni tek: (6 moštvo po šest tekačev na 10 km dolgi progi): 1. 40. top. polk 1:11.13, 2. 24. peš. polk I 1:11.24, 3. 6. top. polk 1:17.47.

Po končanem tekmovalju je stopil med atlete poveljnik divizije general Cerutti in razdelil med najuspešnejše atlete in moštva diplome in denarne nagrade. Po krajših govorih, ki sta jih naslovila na tekmovalce okrajni civilni komisar konzul Manu-Rici in general Cerutti je bila s smenjanjem zastave in pozdravom Kralja in Duceju učinkovito zaključena veličastna sportna manifestacija.

Nekaj izidov z zelenega polja

V hrvaškem nogometnem prvenstvu so bili zadnji nedeljo zabeleženi tile izidi: Gradjanski-Bata 5:1, Hašk-Zagorac 1:1, Radnički (Osijek)-Zemun 2:1, Hrvolje-HBŠK 3:0. Tekma med Viktorijo in Hajdukom je bila verificirana s 3:0 v korist slednjega.

V štajerskem nogometnem prvenstvu so igrali med drugim tudi v Mariboru in Celju. Rapid je porazil moštvo Donawitza s 5:3, Celjani pa so imeli goste iz Gradca, in sicer ekipo državnih železničarjev, nad katerimi so bili prav tako uspešni s 5:4.

Obnovite naročnino!

Sportniki z naočniki

Ze v navadnem življenju je vid najvažnejši od vseh čutil in kdor ne vidi dobro, se mora sprijazniti z marsikatero nevednostjo. Zato je razumljivo, da ima vid tudi pri aktivnih sportnikih zelo pomembno vlogo. Toda kljub temu je znanih mnogo sportnikov, ki so si priborili največje časti in mnoge lovorike, čeprav so morali celo med nastopi nositi naočnike.

Najhitrejši kolesar na svetu — in sicer med profesionalnimi vozači — je prav gotovo holandski prvak Arie van Vliet, ki je moral že od prve mladosti nositi naočnike in se je z njimi udeleževal dolga leta najtežjih dirk s samimi uspehi.

Nemec Fritz Müller spada med najboljše allround-sportnike in se je posebno uveljavil v petoro- in deseterboju, pa vendar že več let nosi naočnike in je njegov vid za tri stopinje slabši od normalnega.

Finski prvak in eden najboljših metalcev kopja na svetu Matti Järvinen spada prav tako med one, ki so »oboroženi« z naočniki, ker je na enem očesu daljnoviden, in sicer celo za 7 stopenj.

Japonec Ito — med Japonci je sploh cela vrsta sportnikov, ki jih poznamo po slikih kot »naočnikarje« — je leta 1936 dobil zlato kolajno kot olimpijski zmagovalec v plavalni disciplini, pa je tudi močno kratkoviden na obeh očesih.

Dolgoletna nemška pravkarja v telovadi bi Käthe Schmidt-Sohnemann, ki je tudi dosegla olimpijsko slavo, je začela prav pred olimpijskimi prireditvami tarnati zaradi oslabelosti vida in se je morala poslužiti naočnikov. Kljub tej oviri je vendarle osvojila odlično mesto, ki ji je prineslo olimpijsko slavo.

Med Nemci je še več aktivnih pristašev raznih sportnih panog, ki so vsi obteženi z naočniki, pa se vendar z nezmanjšano vneto in prav tako dobrimi uspehi uveljavljajo v svojih panogah. Tako je znan bokser Rudi Pepper, ki med borbo seveda odlaga svoja stekla, dalje neki Rudi Hasse, ki se je v številnih borbah pokazal v odlični formi, pa je že 20 let prisiljen hoditi po svetu z naočniki, dalje Langhof, ki spada med najuspešnejše skakalce v višini, in še neki Hans Raff, ki ga Nemci prštevaajo med prav dobre dolgoprogasce, pa mora tudi vse treninge in vsako tekmovalje opraviti z naočniki na nosu.

Takih in podobnih primerov bi lahko precej našli tudi med našimi sportniki iz prejšnjih in sedanjih dni. Velika večina med njimi se je po možnosti te ovire znebila med tekmovaljem, drugi pa so bili tudi z njo prav tako dobri kakor vsi ostali z dobrim vidom. Sem in tja pa se je le našel kdo med njimi, ki so mu slabe oči povzročale stitnosti, kar se je posebno opazilo pri nogometnih sodnikih, proti katerim je bila publika že zaradi samega pojava naočnikov slabo razpoložena. Prav gotovo takšni očitki vsaj v nekaterih primerih niso bili brez podlage, poznamo pa tudi žvižgače s črno obrobjenimi okviri na nosu, ki so videli vse še bolje od srečnejših vrstnikov brez stekel.

Napačna razlaga

Mož je dejal svoji tačči: »Od svoje žene se dam ločiti samo zavojo vas!«

Tedaj je tačča pobesla pogled in zasopetala: »Ah, Rudolf!«

Prijetno vprašanje

Ded je bil zelo bolan in Janezek ga je smel za trenutek obiskati. »Reci mi kaj lepega, da se bo malo razveselil,« mu je dejala mamica.

»Dedek,« je vprašal Janezek deda, »ali bi rad, da te pokopljemo z godbo?«

Mlada avtomobilistka

Gospodična Olga se je s svojim avtomobilom prvič odpeljala na daljši izlet. Seveda je doživela defekt v motorju. Prijazen kmet se je ponudil, da odpelje avto s svojim konjem do najbližjega mehanika.

»Hvala lepa,« je odgovorila gospodična, »toda z enim samim konjem ne bo šlo. Šlo bi kvečjemu, če bi prisikrbeli še 14 konj. Moj voz ima namreč 15 konj.«

Mali oglasi

Službe išče

Briv. pomočnika
dobrega, sprejem takoj.
Podberček, Dev. M. v Polju.
6248-1

Frizerko
samostojno delavko, sprejem takoj, Salon Merlake, Sv. Petra 76.
6317-1

Stekl. pomočnika

in vajenca ter trgovsko učeno sprejem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
6313-1

Čevlj. pomočnika

za hitra dela, sprejem takoj. Plačam od para 40 do 50 lir ali pa 300 lir tedensko. Humar, Stari trg št. 9.
6313-1

Briv. pomočnika
sprejem takoj ali dam v najem kompletno brivnico. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
6314-1

Sprejem

živijo na dom. Franciskan-
ska 3, Julijana. 6305-1

Za Zagreb

potrebujemo 4 provrstne
mizarje in 2 telestrugar-
ja, zaposliti lahko stalno.
Ponudbe na ogl. odd. Ju-
tra pod »Samci prednoste.«
6296-1

Briv. pomočnika

dobrega, in vajenca, sprejem takoj. Rudi Erentner, Stodice 28.
6301-1

Specialista

za kuhanje mila item proti nagradi. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Specialiste.«
6280-1

Pošteno dekle

za hitna dela ali samostojno gospodinjico eni osebi, item. Bogojevič Ana, Gledališka ul. 12, prid., levo.
6264-1

Kroj. pomočnika

sprejem takoj za male ko-
se. Lovro Sodja, Tržaška 11.
6339-1

Več čevljarstvih pomočnikov

sprejem takoj. Zavr Jan-
ko, Ljubljana, Tržaška 11.
6338-1

Šivilj. pomočnico

sprejem v delo. Naslov v ogl. odd. »Jutra« pod »Samostojne.«
6341-1

Dobra postrežnica

vajena kuhinje in drugih hiš-
nih del item mesta, najrjaji
v štiti. Naslov v ogl. odd. »Jutra«.
6333-1

Postrežnico

za dopolnilske ure za vsak
dam sprejem. Bučer, Hoti-
mirova ul. 7 (blizu nove
šolske cerkve). 6332-1

Službe išče

Beseda L.—60, taksa —60,
za dajanje naslova ali za
šifro L. 2.—.

Učiteljskišnica

bi bila ves prosti čas k otro-
ku, bi poučevala ali delala
kar koli. Ponudbe na ogl.
odd. »Jutra« pod »Nuina
pomoče.«
6324-2

Dekle

z lepimi izpričevaji, z zna-
jem kuhinje in vseh gospo-
dinskih del item službe. Na-
slov v ogl. odd. »Jutra«.
6342-2

Vajenci (-ke)

Beseda L.—60, taksa —60,
za dajanje naslova ali za
šifro L. 3.—.

Mizarske vajence

sprejem takoj. Mizarstvo
Potočnik, Tržaška c. 36.
6308-4

Prodaj

Beseda L.—60, taksa —60,
za dajanje naslova ali za
šifro L. 3.—.

Polovico kurjave in časa prihrani

»Samokuhalnik«
Cena nizka. Dobi se pri:
Franc Kernjak, Tržaška ce-
sta 92, tel. 34-53. 6300-6

Hladilnik

mali, na električni pogon,
prodaj. Kozar, Osoje 3 nad
Sv. Florijanom. 6303-6

Prodaj

skoraj čisto nov globok vo-
ziček po zelo ugodni ceni.
Dolenjska c. 26. 6298-6

Čebele

v kranjčih in v AZ-panjih
prodaj Medarna, Ljubljana,
Zidovska ul. 6. 6279-6

Vosek Ia.

rumen prodaj Medarna, Li-
dovska ul. 6. 6274-6

Prodaj

kompletno pohištvo za spal-
nico in kuhinjo. Verjajec
(Gajeva) 2-III., vrata 21.
od 10. do 12. in od 15.
do 18. ure. 6342-6

Otroško posteljico

lepo, belo, kovinsko prodaj.
Podmilščakova ulica
št. 22/1. 6325-6

Prodaj
dve visoki omari, novo
zložljivo posteljo, lončeno
peč, mizo, stole. Puhar,
Medvedova 22. 6310-6

Konjsko opremo

in močne vozove s trugo,
diro in kasonom v dobrem
stanju prodaj. Alojzij Ber-
tar, Lepodvorska ulica 26,
tel. 39-47. 6337-6

Prodaj

moške čevlje goizerje št. 43,
skoraj nove za 300 lir. Gle-
dališka ul. 16, III., vrata
št. 10. 6334-6

Otroški voziček

globok, prodaj. Mlekarna
»Vadukta, Smartinska cesta
št. 29. 6330-6

Kupim

Beseda L.—60, taksa —60,
za dajanje naslova ali za
šifro L. 3.—.

Prstan

v ceni 4 do 5 tisoč lir
kupim. Naslov v vseh po-
slovalnicah Jutra. 6257-7

Kupim

rabljeno ping-pong mizo.
Karunova ulica 10. 6295-7

Frigidaire

kupim. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Frigidai-
re.«
6272-7

Buteljke

in razne druge steklenice,
očistene, kupuje Medarna,
Ljubljana, Zidovska ul. 6.
6275-7

Sadno prešo

srednjo, v dobrem stanju
kupim. Medarna, Ljubljana,
Zidovska ul. 6. 6278-7

Otroški voziček

kupim. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Vozičke.«
6340-7

Posteljo

za služkinjo, zložljivo, kom-
pletno, kupim takoj. Po-
nudbe na ogl. odd. Jutra
pod »J. J. 2«. 6307-7

Knjige

Beseda L.—60, taksa —60,
za dajanje naslova ali za
šifro L. 3.—.

Ljubitelji knjig,

pozor!
Prodaj znamenito satiro
K. J. Webra DEMOKRI-
TOS. Originalna stereotip-
na izdaja 12 delov, 6 knjig.
Ogled antikvarijat Sevar,
Stari trg. 6315